

การใช้ฉากอาหารับในการวางโครงเรื่อง และทัศนะของลักษณะคดี โสภาค สุวรรณ

และประภัสสร เสวิกุล ต่ออาหารับ

ดังได้กล่าวในบทที่ 1 แล้วว่า อิทธิพลที่ลักษณะคดี โสภาค สุวรรณ และประภัสสร เสวิกุล เลือกใช้ฉากอาหารับในนวนิยายของพวกเขา มีหลากหลายกันออกไป เช่น ลักษณะคดีมีความสนใจในเรื่องอารยธรรมอียิปต์โบราณ โสภาคมีประสบการณ์เคยไปอยู่อาหารับมาจริง ๆ และประภัสสรสนใจฉากอาหารับที่มีความเด่นเฉพาะ เนื่องจากศาสนาอิสลามมีอิทธิพลส่งต่ออาหารับ ฯลฯ อย่างไรก็ตาม การนำฉากอาหารับมาใช้ในการวางโครงเรื่อง นักเขียนทั้งสามต่างได้เลือกเสนอลักษณะเด่น ตลอดจนจุดที่ตนสนใจเป็นพิเศษของฉากอาหารับ โดยใช้ข้อมูลในด้านต่าง ๆ ดังได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 2 มาสร้างเป็นบรรยากาศ และฉากอาหารับทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม แล้วนำฉากนั้นมาใช้ในการวางโครงเรื่อง เพื่อให้ตัวละครสามารถแสดงบทบาท หรือผู้เขียนสามารถสร้างเหตุการณ์ของเรื่อง ได้อย่างสมจริงตามแนวเรื่อง หรือแก่นเรื่องที่ผู้เขียนต้องการเสนอ เนื่องจากฉากมีผลต่อโครงเรื่องและการดำเนินเรื่องเป็นอย่างมาก

การใช้ฉากอาหารับในการวางโครงเรื่องของลักษณะคดี โสภาค สุวรรณ และประภัสสร เสวิกุล

โครงเรื่องหลักของนวนิยายเรื่อง รัศมีจันทร์ คือการต่อสู้ช่วงชิงอำนาจทางการเมืองหรือเป็นนวนิยายแนวการเมือง ส่วนโครงเรื่องรองเป็นเรื่องเกี่ยวกับความรัก ขณะที่โครงเรื่องของ กฤตยา คือการตายของชาวอียิปต์โบราณและการเกิดใหม่ในเมืองไทย ผู้เขียนได้นำเค้าโครงเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์บางตอนของอียิปต์โบราณมาเป็นส่วนหนึ่งของโครงเรื่อง ตลอดจนได้นำชื่อบุคคลในประวัติศาสตร์มาใช้สร้างเป็นตัวละครใน กฤตยา เพื่อทำให้เรื่องดูลิกลับ น่าตื่นเต้น ตามแนวเรื่องเหนือธรรมชาติ อย่างไรก็ตาม ลักษณะคดีหรือทฤษฎีได้นำฉากอาหารับทั้งในด้านรูปธรรม เช่น การเสนอภาพภูมิศาสตร์หรือสถานที่ต่าง ๆ และในด้านนามธรรม เช่น ความเชื่อหรือพิธีกรรมต่าง ๆ มาใช้ในการวางโครงเรื่องในนวนิยายของเธอด้วยฉากอาหารับเหล่านั้น ได้แก่ ความเชื่อเกี่ยวกับเทพเจ้าอียิปต์โบราณและอารยธรรมอียิปต์โบราณ เช่น ปิรามิด การทำมัมมี่ ภาษาฮีโรกลิฟฟิค ฯลฯ เหล่านี้เป็นต้น

ในนวนิยายเรื่อง รัศมีจันทร์ ลักษณะที่ได้สร้างตัวละครรัศมีจันทร์ขึ้นตามตำนานความเชื่อเรื่องเทพเจ้าของอียิปต์โบราณ โดยเสนอว่าเทพรัศมีจันทร์เป็นธิดาของเทพโอสิริส และเทพออิสเป็นผู้ที่ชาวอาหรับในแคว้นอาหรับแคว้นหนึ่งให้ความเชื่อถือ และความศรัทธามาก แม้ว่าจะมีคนบางส่วนเกิดความสงสัย และเกิดความขัดแย้งว่าเทพรัศมีจันทร์คือใคร เหตุใดเทพรัศมีจันทร์มีคุณลักษณะพิเศษและมีความสามารถเหนือกว่ามนุษย์ทั่ว ๆ ไป เช่น สามารถเข้าออกอกในตามได้สถานที่ต่าง ๆ ได้โดยไม่มีใครเห็น สามารถขู่อู๋เดินทางไปในที่ต่าง ๆ เช่น บริเวณที่เป็นภูเขาส่งในยามค่ำคืนได้ เทพรัศมีจันทร์มีคณะนักบวชเป็นผู้ร่วมงานคอยให้คำปรึกษาแนะนำต่าง ๆ คณะนักบวชมีทั้งภิกษุและภิกษุณี งานที่บุคคลเหล่านั้นทำล้วนเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของชาวแคว้นรุไบยา ดังนั้นชาวรุไบยาจึงให้ความศรัทธาและเชื่อถือ ซึ่งทำให้มีผลต่อการเมืองกล่าวคือ หากเทพรัศมีจันทร์สนับสนุนผู้นำคนไหน ผู้นำคนนั้นย่อมได้รับการต้อนรับจากประชาชน อย่างไรก็ตามลักษณะที่ได้เฉลยไว้ในตอนท้ายว่า แท้จริงแล้วเทพรัศมีจันทร์ก็คือหญิงสาวธรรมดา ๆ คนหนึ่งซึ่งต้องเรียนทั้งวิชาการสมัยโบราณและสมัยใหม่ ตลอดจนถึงฝึกฝนให้มีความสามารถพิเศษต่าง ๆ ไว้ เช่น การสะกดจิต การนั่งนิ่งราวรูปปั้นเป็นเวลานาน ๆ เหล่านี้เป็นต้น แต่เทพเจ้าใน กฤตยา ไม่ได้เป็นการสร้างเป็นคนสมมุติขึ้นมาเหมือนใน รัศมีจันทร์ หากแต่ลักษณะหรือทมยันตีเสนอในลักษณะเป็นเรื่องของเทพเจ้าจริง ๆ เช่น เทพโอสิริส เทพนุตชู เทพมะอาด ตลอดจนถึงเซลดเคตผู้ซึ่งเดินทางมาจากเมืองไทย เพื่อจะมาขัดขวางการประกอบพิธีเรียกดวงวิญญาณของเจ้าชายสเมนกาเรที่อัยจะประกอบขึ้น

การเสนอจากปรัมมิตใน รัศมีจันทร์ เป็นการเสนอว่า จากปรัมมิตนี้เป็นที่ทำงานของเทพรัศมีจันทร์และคณะนักบวช เป็นศูนย์ปฏิบัติการและกองบัญชาการที่มีเครือข่าย มีเรดาร์รับคลื่นตลอดจนมีเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่ทันสมัยเหมาะกับการปฏิบัติงานวางแผนหรือปฏิบัติการต่าง ๆ อย่างไรก็ตามสถานที่ซึ่งใช้เป็นที่พักประกอบพิธีกรรมสำคัญ ๆ ในบางครั้ง ซึ่งเป็นพิธีกรรมตามความเชื่อในสมัยโบราณ เช่น การทำมัมมี่ การทำพิธีบูชาเทพเจ้าแห่งสงคราม สำหรับปรัมมิตที่ทมยันตีกล่าวถึงใน กฤตยา มีลักษณะเป็นสถานที่สำคัญตามประวัติศาสตร์สมัยโบราณ โดยสร้างบรรยากาศให้มีความลึกลับ น่าเกรงขาม เพราะเป็นที่เก็บพระศพของฟาโรห์ผู้รอการเกิดใหม่ จึงมีรอยแยกตรงปลายยอดปรัมมิตตามความเชื่อที่ว่า ดวงวิญญาณของผู้ตายจะกลับเข้ามาหาทางรอยแยกดังกล่าวนี้ ดังนั้นการนำจากปรัมมิตมาใช้ในนวนิยายทั้งสองเรื่องจึงมีวัตถุประสงค์ในการเสนอต่างกัน

การทำมัมมี่หรือศพอาน้ำยาใน รัศมีจันทร์ ได้จำลองภาพพิธีทำศพอาน้ำยาแบบโบราณมาเสนอว่า คณะนักบวชจะเป็นผู้พิจารณาพิพากษาว่าศพบุคคลสำคัญ ๆ ซึ่งเป็นผู้นำทางการเมืองที่ต้องการทำพิธีนี้ ศพใดจะได้รับอนุญาตให้ทำศพอาน้ำยาหรือไม่ โดยให้บุตรชายของผู้ตายเป็นผู้ตอบ

คำถามของคณะนักบวชสี่สิบสองคนที่ทำหน้าที่เสมือนหนึ่งเป็นเทพเจ้าองค์ต่าง ๆ ที่มีหน้าที่ถามคำถาม ทายาทผู้ตายตามตำนานความเชื่อ และเมื่อทายาทผู้ตายตอบคำถามได้ถูกต้องและครบถ้วนแล้ว ศพผู้ตายจึงได้รับเกียรติให้อาบน้ำยาได้ ลักษณะวัดเสนอรายละเอียดเรื่องการทำศพอาบน้ำยาด้วยการเสนอเรื่องการทำมัมมี่ เป็นการนำไปใช้สนับสนุนโครงเรื่องการเมือง กล่าวคือ ผู้ที่ได้รับเกียรติทำมัมมี่ ย่อมจะได้รับความชื่นชมจากประชาชนว่ามีเกียรติ มีความสำคัญเป็นที่ยอมรับของ เทพีรัศมีจันทร์และนักบวช อันจะเป็นผลดีไปถึงทายาทผู้ตาย อีกทั้งทายาทผู้ตายจะได้มีโอกาสเข้าไปชมภายในบริเวณตวารีรามิตซึ่งเป็นที่หวงห้าม สำหรับเรื่อง กฤตยา มีกล่าวถึงเรื่องการทำมัมมี่เช่นกันแต่กล่าวถึงเฉพาะพิธีพิจารณาพิพากษาศพเท่านั้น โดยเสนอว่าคณะผู้พิจารณาพิพากษาคือเทพเจ้าต่าง ๆ ที่เป็นตัวจริง มิใช่พวกนักบวชที่ถูกสมมุติให้ทำหน้าที่แทนพวกเทพเจ้าเหมือนใน รัศมีจันทร์ ซึ่งก็เพื่อให้สอดคล้องกับแนวเรื่องเหนือธรรมชาตินั่นเอง

การทำพิธีบูชาเทพเจ้าแห่งสงคราม มีเสนอไว้ใน รัศมีจันทร์ โดยได้กล่าวถึงว่ามีการนำวัวอาบิส หรือวัวที่เป็นที่สิงสู่ของเทพเจ้า ตามความเชื่อมาใช้ในพิธีบูชาเทพเจ้าแห่งสงคราม ก่อนที่พวกนักบวชจะเข้าร่วมการสงคราม เพื่อยุติการสู้รบที่เกิดจากการแย่งชิงอำนาจทางการเมือง ซึ่งเป็นเหตุการณ์สำคัญ และรุนแรงที่สุดของเรื่อง การใช้ภาษาฮีโรกลิมฟิดใน รัศมีจันทร์ ลักษณะตัวนำอารยธรรมด้านนี้มาเสนอในนวนิยาย โดยดัดแปลงเป็นภาษาท่าทางที่ตัวละครรัศมีจันทร์ และนักบวชใช้ในการสื่อสารกันแทนการพูดในที่สาธารณะ เป็นการทำให้บุคคลเหล่านั้นดูลึกลับ น่าศรัทธามากขึ้น เช่นเดียวกับการใช้แมลงสคารับและกระดาศาปารีส ลักษณะที่เสนอมานี้เป็นสิ่งของที่เป็สัญลักษณ์จากเทพีรัศมีจันทร์ ดังนั้นจึงเป็นการนำอารยธรรมอียิปต์โบราณในด้านต่าง ๆ มาใช้ในโครงเรื่องการเมืองใน รัศมีจันทร์ ได้อย่างน่าสนใจ

นอกจากการนำเรื่องลักษณะเด่นของจากอาหรับในเรื่องความเชื่อเทพเจ้า และอารยธรรมอียิปต์มาใช้แล้ว ลักษณะที่ได้นำจุดเด่นเรื่องน้ำมันของอาหรับมาใช้เป็นส่วนหนึ่งในการวางโครงเรื่องด้วย ใน รัศมีจันทร์ ลักษณะที่เสนอมานี้ว่า แคว้นรุไบยาไม่อาจขึ้นราคาน้ำมันได้ตามใจชอบเพราะมีชาติอื่น ๆ คอยแทรกแซงอยู่ ทั้งอาหรับเพื่อนบ้านบางชาติต้องการให้เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มเดียวกัน ซึ่งล้วนทำให้รุไบยาไม่มีเสรีภาพในการตัดสินใจได้อย่างอิสระที่เดียวกัน และเมื่อรุไบยาขึ้นราคาน้ำมัน รุไบยาจะถูกขึ้นค่าภาษีผ่านทางที่ส่งน้ำมันตามมา จากเหตุการณ์สำคัญที่แสดงให้เห็นถึงบทบาทหรืออิทธิพลของน้ำมันต่อโครงเรื่องการเมืองใน รัศมีจันทร์ ได้แก่เหตุการณ์การสู้รบเพื่อช่วงชิงอำนาจทางการเมืองชั้นรุนแรง ซึ่งก่อนหน้านั้นเจ้าหญิงเอลซาตัวละครสำคัญของเรื่อง รัศมีจันทร์ ได้แอบเดินทางไปขอความร่วมมือจากประเทศอาหรับที่มีชายแดนติดต่อกัน โดยขอให้ช่วยสนับสนุนตนในการสู้รบเพื่อกำจัดคณะผู้บริหารแคว้นซูดเดิม และได้ลงนามยินยอมปฏิบัติ

ตามเงื่อนไขในการกำหนดราคาน้ำมันที่ประเทศดังกล่าวกำหนดขึ้นเป็นข้อแลกเปลี่ยน ส่วนอับดุลลา และคณะผู้บริหารแคว้นอีกกลุ่มหนึ่ง ก็ได้ไปขอความร่วมมือจากสถานทูตของประเทศมหาอำนาจ ตะวันตกที่ตั้งอยู่ในแคว้นรุไบยา เพื่อขอให้เป็นตัวแทนในการเจรจากับประเทศอื่น ๆ ที่จะฉวย โอกาสเข้าแทรกแซงรุไบยา เช่น ประเทศอาหรับที่เจ้าหญิงเอลยาไปขอความช่วยเหลือ ซึ่ง ก็ประสบกับความสำเร็จเป็นอย่างดี เพราะการต่อสู้ของทั้งสองฝ่าย ไม่ได้มีต่างประเทศมาเข้า ร่วมสนับสนุนแต่อย่างใด ดังนั้น น้ำมันจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งของโครงเรื่อง รัศมีจันทร์ ที่ใช้เป็นเครื่องตอรองอำนาจทางการเมือง

อย่างไรก็ตาม ลักษณะที่ได้มาจากภูมิศาสตร์ของอาหรับบางส่วน มาใช้สนับสนุน โครงเรื่องการเมืองของเธอด้วย เช่น การเสนอจากเหตุการณ์พายุทะเลทรายอันรุนแรง ที่ เกิดขึ้นขณะที่ตัวละครรัศมีจันทร์กำลังลอบชนอาวุธสงครามเพื่อนำไปมอบให้อับดุลลา แต่เพ็ รัศมีจันทร์ ก็ยังสามารถนำขบวนชนอาวุธพายุอันรุนแรงนั้นไปได้ เพื่อแสดงให้เห็นว่า ตัวละครรัศมีจันทร์มีคุณลักษณะพิเศษ มีความสามารถสูงสมกับที่ได้รับตำแหน่งเพ็ผู้เป็นธิดา ของเทพโอสริสและเพ็อิซีส เงามเจ้าของอียิปต์โบราณ ซึ่งมีผลไปถึงโครงเรื่องการเมือง ดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้นในส่วนที่เกี่ยวกับการสร้างตัวละคร

สำหรับนวนิยายใช้จากอาหรับของโสภาคมีโครงเรื่องและวิธีการสร้างฉาก ที่ต่างไป จากของลักษณะดีโดยสิ้นเชิง กล่าวคือ โครงเรื่องหลักของเรื่อง ฟ้าจรดทราย นวนิยายใช้จาก อาหรับเรื่องแรกของโสภาค เป็นโครงเรื่องเกี่ยวกับความรักและการหลบหนีภัยทางการเมืองของ ชายหนุ่มชาวอาหรับกับหญิงสาวชาวยุโรป ซึ่งเป็นการหลบหนีไปด้วยกันโดยบังเอิญ หนุ่มสาวทั้งสอง จำต้องรอนแรมผจญภัยร่วมทุกข์ร่วมสุข ไปด้วยกันในทะเลทรายอันกว้างใหญ่ ได้พบกับเหตุการณ์ ร้ายแรงต่าง ๆ มากมาย ทำให้ทั้งสองเกิดความรักความผูกพันกันจนสามารถมองข้ามปัญหาความ แตกต่างระหว่างเชื้อชาติและศาสนาได้ในที่สุด สำหรับโครงเรื่องรองได้แก่การแย่งชิงอำนาจทาง การเมืองของมกุฎราชกุมารอาหรับประเทศหนึ่งจากกษัตริย์ผู้เป็นพี่ชาย แต่ภายหลังก็ต้องเป็นฝ่าย พ่ายแพ้พี่ชายในที่สุด ซึ่งโครงเรื่องตอนนี้เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ตัวละครเอกชายหญิง จำเป็นต้อง หลบหนีภัยการเมืองโดยเดินทางเข้าไปในทะเลทรายตอนที่แห้งแล้งที่สุด เป็นเหตุการณ์ที่สนับสนุน โครงเรื่องหลัก

ในด้านการใช้จากอาหรับในการวางโครงเรื่องเพื่อแสดงเหตุการณ์และรายละเอียด ต่าง ๆ จากของเรื่องเริ่มที่ประเทศฝรั่งเศส โดยผู้เขียนป็นเรื่องราวที่มีเซลล์ตัวละครเอกหญิงมี ทักนะว่า การที่ชนชาติอื่นจะแต่งงานกับชาวอาหรับนั้นเป็นเรื่องยุ่งยากมากและจะต้องมีปัญหามาก

ซึ่งสำหรับเธอแล้วไม่มีทางเป็นไปได้ ผู้อ่านจะติดตามเรื่องไปเพื่อดูว่าความคิดของมิเชลล์นั้นจะเป็นจริงหรือไม่ จากนั้นฉากของเรื่องก็เปลี่ยนไปเป็นอาหรับ กล่าวคือมิเชลล์ตัดสินใจไปทำงานในอาหรับกับแคชเมียร์เพื่อนสาวชาวอาหรับ จากที่โสภาคกล่าวถึงในช่วงนี้ ได้แก่ จากเมืองท่าของอาหรับที่มีร้านค้าขายสินค้าชั้นดีของโลก มีความเจริญมาก จากที่เป็นบ้านพักของพวกที่มีฐานะดี สภาพความเป็นอยู่ของพวกเศรษฐีและพวกยากจนหรือทาสรับใช้ตามบ้านเรือนว่า มีสภาพตรงกันข้ามอย่างสิ้นเชิง ตลอดจนได้กล่าวถึงฉากท้องพระโรงของพระราชวังอาหรับว่ามีความใหญ่โตสวยงาม และหรูหรามาก เพราะมีการประดับประดาอัญมณีที่ท้องพระโรงด้วย จากอาหรับในตอนต่อไปเป็นฉากทะเลทราย โสภาคคงใจสร้างฉากอาหรับ ลักษณะใหญ่ 2 แบบคือ จากเมืองและจากทะเลทราย สำหรับฉากเมืองดังได้กล่าวมา เป็นฉากที่มีเชลล์ได้ประสบการณ์แรกเกี่ยวกับอาหรับในด้านดีคือ ได้เห็นเมืองที่มีความเจริญทัดเทียมอารยประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งได้พบชาวมุสลิมครั้งแรกในโรงแรมหรูแห่งหนึ่ง โสภาคสะท้อนให้เห็นว่ามิเชลล์มองว่าชาวมุสลิมเป็นชายหนุ่มที่หน้าตาดี แต่งตัวดี ดุดัน เข้มเกรี้ยว ทำให้เธอนึกขยาดและหวาดกลัว นับเป็นเหตุการณ์และฉากที่เปลี่ยนเรื่องชวนให้ผู้อ่านสงสัยและอยากติดตามเรื่องต่อไป สำหรับฉากทะเลทราย โสภาคแสดงให้เห็นถึงเหตุจำเป็นที่มิเชลล์ต้องเดินทางรอนแรมไปในทะเลทรายที่แห้งแล้งและกันดารที่สุดกับชาวมุสลิม ชายหนุ่มชาวอาหรับเพื่อหนีภัยจากพวกก่อการกบฏในเมือง จากของเรื่องจึงเปลี่ยนไปเป็นฉากทะเลทรายอันร้อนจัดและแห้งแล้งกันดาร ทั้งชาวมุสลิมและมิเชลล์ได้พบกับพวกเบดูอินที่มั่งคั่งและไม่ดี ได้แวะพักตามโอเอซิสอันสวยงามน่านรมย์ ได้เจอกับธรรมชาติ เช่น ฝูงทะเลทราย ตลอดจนได้เดินทางไปจนถึงเมืองโบราณและชุมชนของพวกเบดูอิน ซึ่งจากเหตุการณ์ต่าง ๆ ระหว่างนี้ทำให้ตัวละครทั้งสองได้ใกล้ชิด และเริ่มพึงพอใจกันและกันมากขึ้น แต่ต่างก็เกิดความขัดแย้งอยู่ในใจว่า เขาทั้งสองมีความแตกต่างทางเชื้อชาติศาสนา มาก จึงไม่มีทางที่จะรักและแต่งงานกันได้ เหตุการณ์ได้เข้มข้นยิ่งขึ้นเมื่อคนทั้งสองถูกพวกโจรเบดูอินปล้น และทำร้ายบาดเจ็บ ขาดน้ำ ขาดอาหาร ตลอดจนกระโຈມที่หึก มิเชลล์เริ่มเจ็บป่วยอย่างหนัก ชาวมุสลิมและมิเชลล์จึงตระหนักและยอมรับโดยเปิดเผยว่าต่างก็รักกัน ความแตกต่างเรื่องเชื้อชาติศาสนาจึงไม่เป็นอุปสรรคอีกต่อไป มิเชลล์ยินยอมเป็นภรรยาของชาวมุสลิม จากทะเลทรายจึงมีบทบาทสำคัญต่อโครงเรื่องคือ ทำให้ความคิดเดิมของตัวละครเอกชายหญิงที่คิดว่าการแต่งงานระหว่างชาวอาหรับกับชาวต่างชาติต่างศาสนา เป็นเรื่องยุ่งยากและมีอุปสรรคมากกลับกลายเป็นตรงกันข้าม เพราะสุดท้ายคนทั้งสองก็รักและผูกพันกันจนไม่คิดว่าความแตกต่างในเรื่องเชื้อชาติและศาสนาจะเป็นอุปสรรคอีกต่อไป ต่อมาทั้งสองได้รับความช่วยเหลือจากเบดูอินกลุ่มหนึ่ง และชาวมุสลิมได้กลับไปช่วยกษัตริย์ของประเทศปราบกบฏสำเร็จ ทั้งสองได้เข้าพิธีแต่งงานโดยมิเชลล์ยังหวั่นไหวกลัวชาวมุสลิมจะมีภรรยาอีกตามที่ศาสนาอนุญาต เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงอิทธิพลของสังคมอาหรับที่มีต่อจิตใจของมิเชลล์ เพราะขณะที่ทั้งสองอยู่ในทะเลทรายที่ปลอดภัยจากบรรยากาศ

ของสังคมเมือง มิเชลล์ไม่ได้มีความกังวลในเรื่องเหล่านี้ แต่เมื่อกลับเข้ามาอยู่ในสังคมเมืองอาหรับ มิเชลล์ก็เกิดความหัวงวุ่นในชั้นขึ้นมาอีก เป็นการสะท้อนให้เห็นว่า การใช้ชีวิตคู่ของชาวอาหรับกับชาวต่างชาติในสังคมเมืองจะมีอุปสรรคและปัญหาต่าง ๆ ต่างกับทะเลทรายที่จะให้บรรยากาศของความอิสระ ปลอดภัยจากกฎเกณฑ์อันซับซ้อนของสังคมเมืองของชาวอาหรับ

สำหรับเรื่อง ความลับบนแหลมไซไน มีโครงเรื่องหลัก คือ การหลบหนี การตามล่า และการติดตามหา กล่าวคือเป็นการหลบหนีของชายหนุ่มลูกครึ่งชาวฟิลิปปินส์มุสลิม โรหรือชายหนุ่มชาวฟิลิปปินส์ที่นับถือศาสนาอิสลาม จากการตามล่าของผู้เป็นลุง เนื่องจากเดิมชายหนุ่มผู้นี้เคยเข้าร่วมขบวนการก่อการร้ายทางการเมืองที่สร้างปัญหาการรบราฆ่าฟันกัน อันเนื่องมาจากการตีความและเข้าใจบัญญัติของศาสนาอิสลามอย่างผิด ๆ และการติดตามหาตัวพี่ชายของน้องสาวผู้เดินทางจากฟิลิปปินส์มาสู่อียิปต์ เป็นโครงเรื่องที่แสดงให้เห็นถึงการเดินทางและการร่อนเร่เนจรของตัวละครสำคัญ ๆ อยู่ตลอดเวลา ส่วนโครงเรื่องรองของนวนิยายเรื่องนี้ คือการเดินทางผจญภัยของเจ้าชายอียิปต์ผู้เป็นเจ้าหน้าที่รัฐบาลกับหญิงสาวชาวฟิลิปปินส์คนดังกล่าว ทำให้ทั้งสองใกล้ชิดและเกิดความประทับใจพึ่งพอใจกันและกัน

การใช้ฉากอาหรับในนวนิยายเรื่องนี้ผู้เขียนเริ่มที่นครมักกะห์ นครศักดิ์สิทธิ์ของศาสนาอิสลาม ที่เต็มไปด้วยบรรยากาศของผู้ที่ไปทำฮัจญ์จำนวนมาก รวมทั้งเอมิลาตัวละครเอกหญิงของเรื่องด้วย เพื่อให้สัมพันธ์และสนับสนุนโครงเรื่องการเมืองกับศาสนาดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น โดยโสภาคกล่าวถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตามจากสถานที่สำคัญ ๆ ทางศาสนาอิสลาม เช่น วิหารอัลกะบะห์ ภูเขาซอฟา และภูเขาเม็รวะห์ หุบอะรอฟะห์ ตาบลมินา เพื่อแสดงให้เห็นถึงความศรัทธาอันแน่วแน่มั่นคงของมุสลิมทั่วโลกที่มีต่อศาสนาอิสลาม ทั้งความรู้สึกเสมือนเป็นพี่น้องกันตามหลักศาสนาของคนเหล่านั้น อันเป็นการสะท้อนให้เห็นว่าหลักศาสนาอิสลามมิได้ต้องการให้มุสลิมต่อสู้หรือทำลายล้างกัน ดังที่ขบวนการก่อการร้ายทางศาสนาปฏิบัติอยู่ จากนั้นฉากก็เปลี่ยนไปเป็นฉากกรุงโคโร ประเทศอียิปต์ โสภาคให้ภาพรายละเอียดของฉากและสถานที่ต่าง ๆ ของกรุงโคโร เช่น ตลาดที่วุ่นวายจอแจ การจราจรที่ติดขัด สภาพบ้านเมืองที่เก่าแก่ สกปรก ย่านสลัม ตลอดจนเมืองอื่น ๆ ในอียิปต์ ได้แก่ เมืองอัสวาน เมืองอเล็กซานเดรีย หรือโบราณสถานต่าง ๆ อาทิเช่น พีระมิด และแหล่งบันเทิงใจในอียิปต์ที่มีผู้คนทั่วโลกสนใจ เช่น สถานที่แสดงระบำหน้าท้อง โดยให้เอมิลาน่า นัก และเรียนหนังสือที่กรุงโคโรพร้อม ๆ กับหาโอกาสเดินทางไปติดตามหาพี่ชายตามสถานที่เหล่านั้น ขณะเดียวกันโสภาคก็ให้ตัวละครเอกชาย เจ้าชายอีซซาร์ เจ้าชายชาวอียิปต์ผู้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลอียิปต์คอยติดตามช่วยเหลืออยู่ แต่เอมิลาไม่เข้าใจและคิดว่าเจ้าชายอีซซาร์คือศัตรูของชาติ ทำให้เธอคอยปิดบัง และเกิดความเกลียดกลัวเจ้าชาย เหตุการณ์เข้มข้น

เมื่อโกมารับเอมิลาเพื่อเดินทางทางทะเลไปหาพี่ชายของเธอที่คูเวต แต่ถูกขัดขวางจากศัตรูของชาครี เจ้าชายยัชซาร์ช่วยเหลือไว้ทันและบังคับให้เอมิลาเดินทางไปหาชาครีพร้อมกับตน เพราะการติดตามชาครีและขบวนการก่อการร้ายเป็นการทำงานร่วมมือกันระดับประเทศกับประเทศแล้ว ด้วยขบวนการก่อการร้ายดังกล่าวต้องการแบ่งแยกดินแดนฟิลิปปินส์ รัฐบาลฟิลิปปินส์จึงขอความร่วมมือจากรัฐบาลอียิปต์ เจ้าชายยัชซาร์และเอมิลาเดินทางไปคูเวต หาซัดซากาเรียเพื่อนของชาครีผู้ให้การช่วยเหลือชาครีอีกคนหนึ่ง ผู้อ่านจึงได้เห็นฉากคูเวตที่มีความเจริญต่าง ๆ รวมถึงมีเบตอินที่รักษารูปแบบเก่า ๆ ในการดำเนินชีวิตเอาไว้ ผู้เขียนได้นำเสนอฉากวังของซัดซากาเรีย หลานชายเอมีร์ผู้ครองคูเวต การบรรยายถึงความสวยงามหรูหราใหญ่โตเพราะมีฐานะร่ำรวยจากการขายน้ำมัน ซึ่งสามารถใช้เงินบันดาลทุกสิ่งทุกอย่างได้ ตรงกันข้ามกับเจ้าชายอียิปต์ซึ่งสถาบันกษัตริย์ถูกโค่นล้มไปทำให้มีฐานะยากจนและลำบาก จากนั้นจึงเป็นฉากเหตุการณ์การเดินทางไปภูเขาไซไนซึ่งเป็นดินแดนที่เป็นที่รวมประวัติศาสตร์ความเป็นมาของบุคคลสำคัญของศาสนายิวหรือยิว ศาสนาคริสต์ ตลอดจนศาสนาอิสลาม เป็นที่ที่ผู้ทบทวนศาสนาทั้งสามพากันไปแสวงบุญด้วยปัจจุบันยังคงมีโบสถ์เซนต์แคทเธอรีนของชาวคริสต์ตั้งอยู่ ทั้งนักบวชที่โบสถ์นั้นก็ให้ความช่วยเหลือแก่มุสลิมที่อยู่รอบ ๆ โบสถ์ที่มาทำงานในโบสถ์ดังกล่าว นับเป็นความตั้งใจของโสมภาคที่จะเสนอฉากที่แสดงมิตรภาพและความร่วมมือระหว่างมุสลิมอาหรับกับคริสเตียน อย่างไรก็ตามดินแดนไซไนในส่วนดังกล่าวมียิวยึดครองอยู่ในขณะนั้น โสมภาคจึงให้ภาพการเดินทางของมุสลิมที่ต้องอาศัยชาวยิวช่วยเหลือเป็นการสะท้อนภาพมิตรภาพระหว่างยิวกับอาหรับ ในระหว่างเดินทางไปไซไน ตัวละครเอกชายหญิงคู่หนึ่งได้พบกับเหตุการณ์ร้ายแรงอื่น ๆ อีก เช่น ระหว่างด่านน้ำก่อนขึ้นชายฝั่งทะเลแดงเพื่อเดินทางไปภูเขาไซไน เอมิลาถูกสัตว์ร้ายกัดบาดเจ็บ เจ้าชายยัชซาร์จึงให้การดูแล เมื่อขึ้นฝั่งและออกเดินทางอีกครั้ง ฉากก็เปลี่ยนเป็นทะเลทราย ทั้งสองได้เดินทางรอนแรมผ่านจุดที่เคยเป็นสนามรบอาหรับและยิวในสงครามหกวัน โสมภาคสร้างความสามารถของเจ้าชายยัชซาร์โดยระบุว่าเจ้าชายยัชซาร์เคยมาร่วมรบที่บริเวณดังกล่าวด้วย ตัวละครทั้งสองได้เจอพวกเบตอินที่ยากจนมาก ตลอดจนได้พบกับโอเอซิสอันสวยงามนารันรมย์ ได้พจญกับพายุทะเลทราย ทำให้ทั้งสองได้ใกล้ชิดและพึงพอใจกัน จากนั้น เรื่องก็ไปคลี่คลายที่ภูเขาไซไนเมื่อพี่น้องได้พบหน้ากัน โสมภาคได้ให้ความสำคัญกับฉากนี้มากด้วยการเน้นว่าภูเขาไซไนนั้นตามประวัติศาสตร์เคยเป็นสถานที่ที่เมเสสศาสดาคนหนึ่งของศาสนาอิสลามได้พบและแต่งงานกับหญิงสาวชาวยิว โสมภาคได้เปรียบเทียบโดยให้ภาพของชาครีชายมุสลิมที่ได้พบกับภรรยาชาวยิวของเขา เป็นความตั้งใจของผู้เขียนอีกเช่นกันที่ต้องการเสนอฉากภูเขาไซไนซึ่งเป็นสถานที่ที่มีประวัติความสัมพันธ์ระหว่างชนชาติยิวกับชาวมุสลิมหรืออาหรับ ทั้งยังเป็นสถานที่ตั้งโบสถ์ของศาสนาคริสต์ที่นักบวชคริสเตียนคอยให้ความช่วยเหลือชาครีอยู่ด้วย ผู้เขียนต้องการแสดงให้เห็นภาพของการมีมิตรภาพที่ไม่เลือกเชื้อชาติและศาสนา หลังจากนั้นโสมภาคได้ใช้ฉากในฟิลิปปินส์เป็นสถานที่ในการคลี่คลายเหตุการณ์ โดยเสนอว่าขบวนการก่อการร้าย

ทางศาสนาที่มีเครือข่ายครอบคลุมไปทั่วโลกในฟิลิปปินส์ถูกรัฐบาลปราบปรามได้หมด ในการใช้ฉากที่ฟิลิปปินส์โดยไม่ใช้ฉากอาหรับในตอนท้ายนั้น เนื่องจากผู้เขียนต้องการให้รายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับขบวนการก่อการร้ายทางศาสนาด้วยความเข้าใจศาสนาอย่างผิด ๆ นั้นเอง จากนั้นผู้เขียนใช้ฉากอียิปต์อีกครั้ง ด้วยการให้ตัวละครเอกชายหญิงทำความเข้าใจกัน และตกลงใจแต่งงานกัน ในที่สุด นับเป็นการใช้ฉากอาหรับที่มีความสำคัญทางศาสนาหลายฉาก ไม่ว่าจะเป็นนครมักกะห์หรือภูเขาศาไฮไน เพื่อให้โครงเรื่องเกี่ยวกับการเมืองและศาสนามีความเด่นยิ่งขึ้น

โครงเรื่องหลักของเรื่อง ยังมีรักที่อียิปต์ ก็คล้ายกับเรื่อง ฟ้าจรดทราย กล่าวคือเป็นเรื่องเกี่ยวกับการเดินทางเพื่อนำเหยี่ยวของชายหนุ่มชาวตาวาเร็ดในประเทศอัลจีเรียร่วมกับหญิงสาวชาวไทยที่ไปทำงานเป็นมัคคุเทศก์ในอัลจีเรีย ทำให้ทั้งสองคุ้นเคยและเป็นมิตรที่ติดอกติดใจกันจนภายหลังเสร็จจากการเดินทาง เพราะหน้าที่แล้วทั้งสองก็ออกเดินทางท่องเที่ยวผจญภัยไปในทะเลทรายซาฮารา ได้พบกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ทั้งที่แทบจะทำให้เอาชีวิตไม่รอด ตลอดจนได้พบกับความสวยงามของธรรมชาติในบางแห่ง ทำให้ตัวละครทั้งสองได้ใกล้ชิดสนิทสนมใจกันและกัน และพัฒนาไปเป็นความรักในที่สุด

การใช้ฉากใน ยังมีรักที่อียิปต์ ก็มีลักษณะคล้ายเรื่อง ฟ้าจรดทราย และบางตอนใน ความลับบนแหลมไซไน กล่าวคือเน้นการเดินทางในทะเลทราย ซึ่งในเรื่องนี้คือทะเลทรายซาฮาราที่ทำให้ตัวละครเอกชายและหญิงต้องผจญกับสิ่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นความร้อนอันรุนแรงในตอนกลางวัน หรือความหนาวเย็นเยือกในตอนกลางคืน ภัยในทะเลทราย เช่น ตัวละครเอกหญิงถูกแมงป่องทะเลทรายที่มีพิษมากกัดมีอาการไข้สูง แต่ได้รับความช่วยเหลืออย่างดีเยี่ยมจากตัวละครเอกชาย ภัยอันตรายที่เกิดจากมนุษย์ด้วยกัน เช่น ถูกคนขับรถบรรทุกแอบขับรถหนีไปทำให้ต้องเดินด้วยเท้าในทะเลทราย ตัวละครชายได้รับบาดเจ็บในการต่อสู้กับพวกคนขับรถเมื่อไปพบกันอีกเมืองหนึ่ง การใช้ฉากโอเอซิสแอ็ลโกเลียนสวยงามที่มีชื่อเสียงทั่วโลก เป็นฉากที่ตัวละครทั้งสองได้พบเจอ ซึ่งทั้งฉากที่สวยงามและฉากที่ไม่น่ารื่นรมย์ ตลอดจนเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการเดินทางในทะเลทราย ทำให้ตัวละครประทับใจในความเป็นมนุษย์ของกันและกันที่ ไม่ผูกติดกับเรื่องเชื้อชาติ ศาสนาหรือการตัดสินกันด้วยวัตถุดิบแต่งงานกัน ในที่สุด

สำหรับเรื่อง นรสรวง โครงเรื่องหลัก คือ ความทุกข์ของหญิงอเมริกันที่นับถือศาสนาคริสต์แล้วแต่งงานกับชายอาหรับแล้วไปใช้ชีวิตในอาหรับ ทำให้เธอเกิดความขัดแย้งกับวิถีการดำเนินชีวิตของชาวอาหรับที่ส่วนใหญ่เป็นไปตามแนวทางของจารีตและบทบัญญัติในศาสนาอิสลาม จนในที่สุดหญิงอเมริกันก็ต้องแยกกันอยู่กับสามี โดยได้ไปใช้ชีวิตอยู่ในต่างประเทศ สำหรับโครงเรื่อง

รอง ได้แก่ ความขัดแย้งกับระบบความคิดและวิถีการดำเนินชีวิตบางอย่างของหญิงอาหรับ อันเนื่องมาจากการได้รับอิทธิพลการถ่ายทอดความคิดเห็น เปรียบเทียบสถานภาพและบทบาทของสตรีในภูมิภาคอื่นจากแม่ผู้เป็นหญิงอเมริกันคนดังกล่าว ทำให้เธอไม่มีความสุขหรือความสนใจที่จะแต่งงานกับเจ้าชายอาหรับผู้เป็นคู่หมั้นตามที่พ่อของเธอเป็นผู้ตัดสินใจ ต่อมาหญิงสาวถูกผู้เป็นพ่อส่งตัวไปอยู่ปราสาทร้างกลางทะเลทรายเพราะเธอตั้งครรภกับชายหนุ่มชาวฝรั่งเศส และต้องไปอยู่ต่างประเทศกับสามีโดยที่พ่อของเธอไม่ยอมให้อภัยในความผิดพลาดของเธอ จนหลายปีต่อมาจึงได้รับการยกโทษให้เมื่อต่างได้พบกันได้อีกประเทศหนึ่ง โดยผู้เป็นแม่ของหญิงสาวเป็นผู้ไปพูดให้เหตุผลเกลี้ยกล่อมให้ นับว่าทั้ง โครง เรื่องหลักและ โครง เรื่องรองต่างมีส่วนสัมพันธ์กันและสนับสนุนกัน คือแสดงถึงความขัดแย้งกับระบบสังคมของอาหรับนั่นเอง

การใช้ฉากอาหรับในเรื่อง พรสวรรค์ เป็นการมุ่งเล่นนอกที่เป็นนามธรรมอันได้แก่เรื่องชนธรรมนิยมประเพณีของอาหรับซึ่งมีที่มาจากบทบัญญัติของศาสนาอิสลามและจารีตของชาวทะเลทรายทำให้มีรูปแบบเฉพาะตัว ดังจะเห็นได้ว่าเมื่อฮามิดแต่งงานกับอลิซาเบ็ทนั้นเขาตัดสินใจแต่งงานในอเมริกา หากเมื่อเขากลับไปอาหรับประเทศบ้านเกิด เขาก็เริ่มรู้สึกถึงช่องว่างและความแตกต่างระหว่างเขากับภรรยา ซึ่งเขาคิดว่าไม่มีทางจะลงรอยเดียวกันได้ ทั้งนี้จะเป็นเพราะการอยู่ในบรรยากาศของสังคมของตนเอง มีอิทธิพลต่อความคิดและจิตใจของฮามิดมากขึ้น ส่วนอลิซาเบ็ทเมื่ออยู่ในอาหรับโดยมิได้เปลี่ยนศาสนามานับถืออิสลาม เธอก็ต้องปรับตัวปรับใจกับสังคมอาหรับที่ขัดแนวทางของศาสนาเป็นหลักในการปฏิบัติตน เธอจำต้องยอมรับการมีภรรยาถึงสี่คนของสามี ยอมรับว่าในอาหรับบุรุษมีอำนาจเหนือสตรี สำหรับการยอมรับในการปรับเปลี่ยนภายนอก เช่นการแต่งกายหรือการวางตนในกรอบประเพณีนั้นไม่ได้เป็นปัญหาสำหรับเธอ แต่สิ่งที่เป็นปัญหาของเธออย่างมากคือการยอมรับทางความคิดจิตใจอันเป็นเรื่องที่ทำให้อลิซาเบ็ทมีความทุกข์มากจนเป็นโรคความดันโลหิตสูงแต่เธอก็จำต้องอดทนต่อไป ส่วนฮามิดา บุตรสาวของเธอและฮามิดเกิดความรู้สึกขัดแย้งกับการที่เธอจะต้องแต่งงานกับเจ้าชายนาวผู้มั่งคั่งมีอุปนิสัยโหดเหี้ยม แข็งกระด้าง ไม่มีความอ่อนโยน หรือเอาใจสตรีแบบชายอาหรับทั่ว ๆ ไป โสภาคจึงให้ภาพตัวละครเบอร์นาร์ต ชาวฝรั่งเศสสะท้อนและเปรียบเทียบกับชายหนุ่มในภูมิภาคอื่นส่วนใหญ่จะอ่อนโยนสุภาพและปฏิบัติต่อสตรีอย่างดี เป็นเหตุให้ฮามิดาประทับใจเบอร์นาร์ต และแล้วเหตุการณ์ที่รุนแรงมากของเรื่องก็เกิดขึ้นซึ่งโสภาคได้ใช้ฉากที่เป็นรูปธรรมให้มีผลต่อโครงเรื่อง กล่าวคือ ใช้ฉากการเกิดพายุ ทำให้เบอร์นาร์ตและฮามิดา บุตรสาวของฮามิดต้องหักค่างหลบภัยจากพายุทะเลทราย จนเกิดความสัมพันธ์ถึงขั้นฮามิดาเกิดตั้งครรภขึ้น ฮามิดผู้เคร่งครัดในกฎระเบียบและชนประเพณีจึงยอมให้อภัยบุตรสาวไม่ได้ และตัดขาดจากการเป็นพ่อเป็นลูกเพราะถือว่าทำความเสื่อมเสียอย่างร้ายแรงแก่วงศ์ตระกูล และ

ได้ลงโทษบุตรสาวซึ่งประพฤติดีประเวณีด้วยการมีสามีโดยมิได้แต่งงานตามหลักศาสนา ด้วยการส่งตัวไปไว้ที่ปราสาทร้างกลางทะเลทราย ซึ่งโสภาคระบุว่า จากปราสาทร้างดังกล่าวนี้เคยเป็นสถานที่ประหารชีวิตเจ้าหญิงที่ประพฤติดีประเวณีด้วยการมีชู้ การใช้จากนั้นจึงเป็นการเน้นเสนอฉากสถานที่ที่เกี่ยวพันกับการลงโทษสตรีอาหรับฐานประพฤติดีประเวณี โดยสะท้อนให้เห็นว่าเป็นการลงโทษที่รุนแรงมาก อีกทั้งสังคมอาหรับเข้มงวดแนวทางการปฏิบัติตนของสตรีในด้านชู้สาวเป็นอย่างมาก และเหตุการณ์ตนเองที่ทำความอดทนของอลิซาเบ็ทหมดสิ้นลง เธอจึงตัดสินใจเดินทางออกจากอาหรับพร้อมบุตรสาวและบุตรชายซึ่งได้รับภักดิ์โทษจากกษัตริย์ ทำให้เธอมีความสุขใจมากขึ้น ในตอนท้ายของเรื่อง โสภาคเสนอฉากจากประเทศอื่นที่มีใช้อาหรับและได้แสดงให้เห็นว่าเมื่อฮามิดพบกับอลิซาเบ็ทที่ประเทศอื่น ฮามิดก็ยอมให้อภัยฮามิดำบุตรสาวตามคำเกลี้ยกล่อมของอลิซาเบ็ท ทั้งยอมรับครอบครัวของบุตรสาวด้วย ซึ่งถ้าฮามิดยังอยู่ในบรรยากาศของสังคมอาหรับ เขาจะไม่ยอมให้อภัยบุตรสาวอย่างแน่นอน นอกจากนี้เมื่อได้พบกับอลิซาเบ็ทในประเทศอื่น ฮามิดก็ได้คิดถึงเรื่องราวที่ผ่านมาระหว่างเขากับอลิซาเบ็ท และรู้สึกเสียตายและเสียใจที่อลิซาเบ็ทภรรยาของเขาจะขอแยกกันอยู่ตลอดไป ที่ฮามิดคิดและรู้สึกเช่นนั้นก็เพราะเขาอยู่นอกสังคมอาหรับ บรรยากาศความเคร่งครัดทางชนประเพณีที่มีอิทธิพลต่อชีวิตจิตใจของเขาจึงน้อยลงไป จิตใจของเขาจึงพอจะเปิดรับความเป็นจริงของชีวิตที่อาจจะขัดกับแนวทางของสังคมตนได้

โครงเรื่องของ เจ้าทะเลทราย มีลักษณะทำนองเดียวกับเรื่อง นรเศรษฐ กล่าวคือเป็นโครงเรื่องที่แสดงถึงความทุกข์ความขัดแย้งของตัวละครที่มตอวติการดำเนินชีวิตของชาวอาหรับที่ชายเป็นฝ่ายได้เปรียบ อีกทั้งโบราณราชประเพณีที่ล้อมกรอบเจ้านายสตรีมากด้วย ตัวละครเอกหญิงใน เจ้าทะเลทราย เป็นหญิงอาหรับระดับเจ้าหญิง ความขัดแย้งดังกล่าวเป็นเพราะเคยไปศึกษาและไปพำนักอยู่ที่ยุโรปเป็นเวลานาน ทำให้ได้เห็นความแตกต่างของสถานภาพและบทบาทสตรีอาหรับว่าต้อยกว่าสตรีในย่านอื่น ๆ โครงเรื่องดังกล่าวนี้ โสภาคสร้างเหตุการณ์ทำนองเดียวกันลงครั้งเป็นเหตุการณ์ภาวะจำยอมของเจ้าหญิงอาหรับสององค์ที่เป็นแม่ลูกกัน ตกอยู่ในสถานการณ์เดียวกันเพียงแต่ต่างวาระกัน กล่าวคือจำต้องหมั้นหมายและแต่งงานตามโบราณราชประเพณีที่เป็นไปตามผลประโยชน์ทางการเมือง แม้เจ้าหญิงทั้งสองจะมีคนที่ตนรักใคร่ชอบพออยู่แล้ว และหลังแต่งงานเจ้าหญิงทั้งสองก็ประสบชะตากรรมเดียวกันกล่าวคือ เจ้าหญิงพระมารดาถูกพระสวามีละเลยหรือทอดทิ้งเพราะมีแต่พระธิดา ไม่มีพระโอรส ขณะที่เจ้าหญิงพระธิดาไม่มีพระโอรสหรือพระธิดาแต่อย่างใดจึงถูกพระสวามีละเลยเช่นกัน หากแต่ต่างกันที่เมื่อเกิดเหตุการณ์ดังกล่าว เจ้าหญิงพระมารดาที่ไม่ได้รับอนุญาตให้หย่าร้างเพราะไม่เคยมีปรากฏในโบราณราชประเพณี เจ้าหญิงจึงหาทางออกด้วยการเป็นชู้กับคนรักเก่าก่อนแต่งงาน ขณะที่เจ้าหญิงพระธิดาได้รับความช่วยเหลือจากพระญาติในการร้องขออนุญาตจากกษัตริย์ของประเทศให้อพยพร้างได้เป็นกรณีพิเศษ เพราะไม่

เคยมีปรากฏมาก่อน เจ้าหญิงพระธิดาจึงหลุดพ้นจากการเป็นเหยื่อของ โบราณราชประเพณี

โศภาคเปิดฉากแรกของเรื่อง ด้วยการให้กิริณตัวละครเอกชาย เป็นนายแพทย์ชาวอเมริกัน ที่สำนักพระราชวังของอาหรับจ้างมาประจำการที่โรงพยาบาลในอาหรับ ไปเดินเที่ยวชมตลาดอาหรับ กับนักศึกษาแพทย์ชาวอาหรับ และได้พบเหตุการณ์นักโทษชายถูกตัดศีรษะ เพราะ เป็นชู้กับเจ้าหญิงองค์หนึ่ง โดยชาวอาหรับที่อยู่บริเวณรอบ ๆ ลานประหารต่างเห็นชอบกับการลงโทษ และกิริณก็ได้รับทราบจากเจ้าหญิงองค์ดังกล่าวก็ถูกประหารด้วยเช่นกันแต่กระทำในที่โหลฐาน โศภาคให้ภาพเหตุการณ์การประหารชีวิตนักโทษชายผู้นั้นอย่างละเอียดเพื่อเป็นการจูงใจให้ผู้อ่านติดตามและเป็นฉากสนับสนุนโครงเรื่องของเธอ ให้เด่นยิ่งขึ้น จากการสนทนาของกิริณที่มองว่าเป็นการลงโทษที่รุนแรง ขณะที่ชาลาหนุมอาหรับเห็นว่าเป็นเรื่องเหมาะสม จากลานประหารกับบรรยากาศการประหารชีวิตนักโทษเป็นฉากที่แสดงให้เห็นความขัดแย้งระหว่างกิริณตัวละครชาวต่างชาติกับสังคมอาหรับ ทำให้เห็นความขัดแย้งของวัฒนธรรมทางความคิดของคนต่างวัฒนธรรมกันนั่นเอง

นอกจากนี้ฉากที่โศภาคกล่าวถึงอยู่เสมอได้แก่ ฉากเหตุการณ์ในโรงพยาบาลที่กิริณทำงาน โศภาคใช้เหตุการณ์อาการป่วยไข้ของตัวละครหญิงที่ส่วนใหญ่ป่วยเป็นโรคทางจิตที่มีผลมาจากการถูกสามีทอดทิ้งหรือละเลย ไม่ว่าจะ เป็นเพราะสตรีอาหรับผู้นั้นไม่มีลูก หรือสามีมีหญิงอื่นมากมายในฮาเร็ม มาสนับสนุนโครงเรื่องความทุกข์ในวิถีชีวิตของสตรีอาหรับ และฉากที่เห็นได้เด่นชัดอีกฉากหนึ่งว่าหญิงอาหรับแม้จะมีความเป็นอยู่ดี แต่ก็มิได้มีความสุขทั้งคืนวันที่จะไปให้พ้นจากอาหรับคือ ฉากที่ชาลาปรึกษาและขอร้องกิริณให้ช่วยลงความเห็นว่าจะสมควรส่งตัวเซลมานางในฮาเร็มของเจ้าฟ้ามามุตที่เป็นชู้กับตน ไปรักษาตัวที่ต่างประเทศ เพราะเซลมาไม่ต้องการอยู่ในอาหรับอีกต่อไป ตลอดจนฉากที่เจ้าหญิงนาบิลลา เจ้าหญิงพระธิดาต้องเข้าโรงพยาบาลทุกครั้งที่พระสวามีจัดงานฉลองพระโอรสกับหญิงอื่นเพราะตนไม่มีบุตรธิดา ทำให้เกิดความเครียดมาก เหล่านี้เป็นต้น

โศภาคใช้ฉากสุดท้ายของเรื่องที่ประเทศสวีตเซอร์แลนด์ โดยแสดงให้เห็นว่าเมื่อเจ้าหญิงนาบิลลาได้รับอนุญาตให้หย่ากับพระสวามีและเดินทางไปพักพ่อนที่สวีตเซอร์แลนด์ เธอก็มีความสุขสดชื่นคล้ายเช่นสมัยที่เธอเคยมาอยู่ต่างประเทศกับเจ้าหญิงพระมารดา ด้วยได้หลุดพ้นจากบรรยากาศของสังคมอาหรับและโบราณราชประเพณีอันเคร่งครัดมากที่ล้อมกรอบเธออยู่

ดังนั้นการใช้ฉากอาหรับใน เจ้าทะเลทราย ของโศภาคจึงเป็นการใช้ฉากบรรยากาศที่เป็นนามธรรมมากกว่ารูปธรรมอีกเช่นเดียวกับเรื่อง พรสวรรค์ กล่าวคือเน้นในเรื่องบรรยากาศ

ของสังคมที่เคร่งครัดชนประเพณี เป็นสังคมของเจ้านายอาหรับโดยเฉพาะ โดยโสภาคสนใจ เหตุการณ์จริงที่เจ้าหญิงอาหรับพระองค์หนึ่งถูกบันพระเคียรเพราะมีชู้ เธอจึงได้นำมาเป็น โครงเรื่องสำคัญและแสดงความสัมพันธ์กับฉากอาหรับในเชิงนามธรรม กล่าวคือนำเรื่องบรรยากาศ ของสังคมอาหรับที่เต็มไปด้วยความเคร่งครัดในจารีตและชนประเพณีตามศาสนา มา สังคมที่ชาย เป็นฝ่ายได้เปรียบ อีกทั้งบทกฎหมายการลงโทษผู้ประพฤตินิดประเวณีด้วยการฆ่าว่าเป็นเรื่องรุนแรง เกินไปมาเสนอเข้าด้วยกัน สำหรับฉากที่เป็นรูปธรรมก็มีปรากฏอยู่บ้างในเรื่องนี้ เช่น ฉาก ทะเลทรายที่กว้างใหญ่และแห้งแล้ง แต่ไม่ค่อยมีผลต่อโครงเรื่องมากเหมือนฉากในเชิงนามธรรม

ดังนั้น โครงเรื่องนวนิยายที่ใช้ฉากอาหรับของ โสภาคจึงมีความคล้ายคลึงกันมาก ในหลายเรื่อง เช่น เรื่อง ฟ้าจรดทราย กับเรื่อง ยังมีรักที่อียิปต์ หรือ นรสรวง กับ เจ้าทะเลทราย ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว นอกจากนี้โสภาคได้สร้างเหตุการณ์และสร้างบทบาทให้กับ ตัวละครต่าง ๆ ซึ่งทำให้เห็นถึงความสามารถในการใช้ฉากกับการวางโครงเรื่องของเธอไม่ว่า จะเป็นทั้งฉากที่เป็นรูปธรรมหรือนามธรรม ได้อย่างเหมาะสม

โสภาคได้เน้นการสร้างตัวละครเพื่อให้ฉากอาหรับและ โครงเรื่องมีความเด่นยิ่งขึ้น ในการสร้างตัวละครในนวนิยายใช้ฉากอาหรับของ โสภาคจะมีลักษณะร่วมกันทุกเรื่อง กล่าวคือ ตัวละครเอกชายและหญิงของทุกเรื่องจะต้องเป็นชาวต่างชาติกับชาวอาหรับเสมอ ทั้งนี้จะเป็น เพราะการใช้ตัวละครต่างชาติเข้ามาผสมกันในแต่ละเรื่องจะทำให้ผู้เขียนสามารถเพิ่มสีสันฉาก อาหรับได้ดีและชัดเจนยิ่งขึ้น เพราะเป็นการเปรียบเทียบฉากอาหรับทั้งที่เป็นรูปธรรมกับนามธรรม ที่มีความคล้ายหรือความแตกต่าง รวมทั้งมีความขัดแย้งกับฉากดินแดนอื่นด้วย ตัวละครเอกหรือ ตัวละครที่มีบทบาทเด่น ๆ ซึ่งมีลักษณะดังกล่าวได้แก่ ขาริฟหนุ่มอาหรับกับมิเชลล์สาวลูกครึ่งฝรั่งเศส กับชาวตะวันออกไกล ใน ฟ้าจรดทราย เจ้าชายอิซซาร์เชื้อพระวงศ์อียิปต์ กับเอมิลาสาวน้อย ลูกครึ่งอเมริกันกับฟิลิปปินส์ใน ความลับบนแหลมไซโน รามเรนหนุ่มตาร์ทหรือชาวเผ่าตาวาเร็ด กับสลิลาสาวชาวไทยใน ยังมีรักที่อียิปต์ ฮามิดชาวอาหรับกับอลิซาเบทหญิงอเมริกัน และ เบอ์นาร์ตหนุ่มฝรั่งเศสกับฮามิดาสาวชาวอาหรับใน นรสรวง ตลอดจนถึงรินท์มลูกครึ่งอเมริกัน กับไทย และนาบิลลาเจ้าหญิงชาวอาหรับใน เจ้าทะเลทราย นอกจากนี้ การสร้างตัวละครเอก ชาวอาหรับของ โสภาคจะเป็นชนชั้นสูงมากกว่าชนชั้นอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะเป็นผู้ที่ได้รับการ ศึกษาจากต่างประเทศ หรือเคยใช้ชีวิตอยู่ในต่างประเทศ ซึ่งอาจเป็นสาเหตุทำให้ตัวละคร เหล่านี้ยอมรับและแต่งงานกับชาวต่างชาติได้ง่ายกว่าชาวอาหรับที่อยู่ในสังคมอาหรับที่มีความ เคร่งครัดในชนประเพณีมาโดยตลอด ตัวอย่างเช่น ขาริฟใน ฟ้าจรดทราย เป็นพระญาติกับ กษัตริย์อาหรับได้รับทุนไปเรียนที่อเมริกาและฝรั่งเศส เช่นเดียวกับฮามิดใน นรสรวง ที่เป็น

พระญาติกับกษัตริย์และได้ไปเรียนต่อที่อเมริกา ตลอดจนฮามีด้าใน พรสวรรค์ ที่แม้จะไม่เคยไปต่างประเทศแต่ก็มีแม่เป็นชาวต่างประเทศ หรือเจ้าหญิงนาบิลลาใน เจ้าทะเลทราย ที่เคยไปพักอยู่ในฝรั่งเศสหรือสวีตเซอร์แลนด์กับพระมารดา สำหรับตัวละคร เช่นราม เรนใน ยังมีรักที่อัยคการ์ แม้จะเป็นพวกเบตอินแต่ก็เป็นดาวเร็ดที่อยู่ในวาระสูงสุดของเผ่าดาวาเร็ดคือวาระอะอิโมการ์ ตลอดจนเคยเป็นนักเรียนคณะวิศวกรรมศาสตร์ ในมหาวิทยาลัยของประเทศอัลจีเรีย ดังนั้นตัวละครเอกชาวอาหรับเหล่านี้จึงล้วนเป็นชนชั้นสูงและมีการศึกษาทั้งสิ้น ซึ่งนอกจากการศึกษาและการมีประสบการณ์พำนักในต่างประเทศจะทำให้ชาวอาหรับเหล่านี้ยอมรับและแต่งงานกับชาวต่างชาติต่างศาสนาได้แล้ว ในทางตรงกันข้ามชาวต่างชาติต่างศาสนาก็ยอมรับและตัดสินใจแต่งงานกับชาวอาหรับเหล่านี้ได้มากขึ้น เพราะเห็นว่าชาวอาหรับเหล่านี้ได้ผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคมในระบบเดียวกับตน หรือระบบที่มีลักษณะสากลเปิดกว้าง ที่ายแก่การปรับตัวและยอมรับซึ่งกันและกัน ดังเช่น ซารีฟใน ฟ้าจรดทราย ที่รำพึงว่า "เขาได้ถูกรวมด้วยวิธีใหม่เอี่ยม ยอมรับวัฒนธรรมใหม่ ๆ เป็นบางส่วนที่ยกย่องสตรี บุรุษเป็นผู้ให้ความคุ้มครอง ถ้าเขาได้เมียที่เป็นคนพื้นเมือง หล่อนจะหอบหัวสัมภาระมาให้เขา" (ฟ้าจรดทราย, หน้า 376) อันแสดงถึงการได้รับอิทธิพลจากการศึกษาและวัฒนธรรมของต่างประเทศ

สำหรับตัวละครเอกชาวต่างชาติต่างศาสนาที่แต่งงานกับชาวอาหรับก็เช่นกัน โสภาคเสนอว่าตัวละครเหล่านี้มีปมด้อยหรือภูมิหลัง ตลอดจนมีคุณลักษณะบางอย่างที่ทำให้พวกเขายอมรับและแต่งงานกับชาวอาหรับได้ง่ายขึ้นทั้ง ๆ ที่จะต้องปรับตัวปรับใจอย่างมากในสังคมที่มีลักษณะหรือรูปแบบเฉพาะตัวของอาหรับ ดังเช่นมิเชลล์ใน ฟ้าจรดทราย กับสลิลลาใน ยังมีรักที่อัยคการ์ ตัวละครทั้งสองมีลักษณะคล้ายกันในด้านที่ต่างเป็นผู้ที่ขาดความรัก ความอบอุ่นในครอบครัว ด้วยมิเชลล์เป็นเด็กกำพร้าแม่มาตั้งแต่เล็ก ญาติ ๆ ก็ไม่ให้การยอมรับทำให้เป็นปมด้อยในชีวิตเธอ ส่วนสลิลลากำพร้าแม่เหลือแต่พ่อซึ่งมีภรรยาใหม่และมีลูกใหม่จึงมิได้เอาใจใส่สลิลลาเท่าที่ควร สลิลลาจึงอยู่กับยาย เมื่อยายตายเธอก็หมดความผูกพันกับเมืองไทย ตัวละครทั้งสองจึงมีลักษณะเป็นตัวละครหลักหนีคือหลักหนีจากสังคมเดิมที่ตนมีปัญหากับใจ ไปพำนักอยู่ในสังคมใหม่ เป็นสาเหตุสำคัญส่วนหนึ่งที่ทำให้ตัดสินใจแต่งงานกับชายอาหรับที่มีความเอื้ออาทร ความห่วงใย ให้กับพวกตนเพื่อทดแทนส่วนที่ขาดหายไปในชีวิต ดังที่มิเชลล์ใน ฟ้าจรดทราย รำพึงว่า "หล่อนไม่อยากจะอยู่ในประเทศซึ่งเป็นที่รวมของความขมขื่นนานาประการ" (ฟ้าจรดทราย, หน้า 37) และ "หล่อนอาจจะเป็นเด็กกำพร้า ที่ปราศจากสิ่งยึดเหนี่ยวทางใจก็ได้จึงเปลี่ยนได้ง่ายนัก" (ฟ้าจรดทราย, หน้า 448) หรือความคิดคำนึงของสลิลลาใน ยังมีรักที่อัยคการ์ ว่า "ถ้าเพียงแต่ยายยังอยู่เท่านั้นแหละหล่อนคงไม่ต้องระเห็จออกมาจนถึงนี้หรอก" (ยังมีรักที่อัยคการ์, หน้า 1) และในกรณีของตัวละครอลิซาเบทใน พรสวรรค์ แม้อลิซาเบทจะมีพื้นฐานมาจากครอบครัวที่อบอุ่น

ต่างจากมิเชลล์และสลิลลา ทว่าอลิซาเบ็ทเป็นผู้ที่คุ้นเคยกับการเข้มงวดและปฏิบัติตนในกรอบของชนประเพณีและศาสนา ดังนั้นเธอจึงคิดว่าเธอสามารถปฏิบัติตนตามกรอบของสังคมอาหรับได้และตัดสินใจแต่งงานกับฮามิดชายหนุ่มชาวอาหรับ

สำหรับประภัสสร แม้ว่านวนิยายเรื่อง ซิด ของเขาจะมีแนวเรื่องเกี่ยวกับการเมืองเหมือนเรื่อง รัตติกาลจันทร์ แต่ฉากอาหรับที่เขาเลือกนำมาใช้ในการวางโครงเรื่องมีความต่างกันอย่างยิ่ง กล่าวคือนวนิยายเรื่อง ซิด ของประภัสสร มีโครงเรื่องเกี่ยวกับการเมืองโดยเน้นเหตุการณ์ในช่วงตั้งแต่ปี ค.ศ. 1941 ถึง ค.ศ. 1970 ซึ่งเป็นช่วงที่อาหรับประเทศที่เขาสมมุติขึ้นว่าอยู่ในแอฟริกาเหนือประเทศนี้ถูกมหาอำนาจทางตะวันตกคืออิตาลีและอังกฤษเข้ามายึดครองเป็นอาณานิคม ซึ่งมีผลทำให้วิถีการดำเนินชีวิตของชาวอาหรับส่วนหนึ่งมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ที่เคยยึดแนวทางตามบทบัญญัติในคัมภีร์อัลกุรอานของศาสนาอิสลามกลายเป็นแนวทางที่ได้รับอิทธิพลจากอารยธรรมของชาวตะวันตก ในขณะที่พวกเบดูอินในทะเลทรายยังคงมีรูปแบบการดำเนินชีวิตเช่นที่เคยเป็นมา

การใช้ฉากอาหรับในการวางโครงเรื่องของเรื่อง ซิด ประภัสสร ได้แสดงให้เห็นว่าฉากอาหรับกับนวนิยายที่มีโครงเรื่องการเมืองของเขา มีอิทธิพลหรือมีความสัมพันธ์ต่อกันมาก ด้วยการเสนอฉากเมืองและฉากทะเลทรายสลับไปมาควบคู่กับเหตุการณ์ทางการเมือง เพื่อเปรียบเทียบและสะท้อนให้เห็นว่าเหตุการณ์ทางการเมืองมีผลต่อฉากทั้งสองอย่างไร โดยได้สร้างตัวละครเบดูอินที่ชื่อดาวิซ เป็นสื่อกลางในการสะท้อนภาพหรือฉากทั้งสองแบบของอาหรับ เพราะดาวิซเป็นตัวละครที่มีบทบาทสัมพันธ์ทั้งกับชาวเมืองและพวกเบดูอิน

สำหรับฉากเมืองและชาวเมือง ประภัสสรกล่าวว่าเมื่อมีชาวต่างชาติเข้ามาปกครองครั้งหนึ่ง ฉากเมืองหรือสภาพเมืองก็จะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามอิทธิพลของอารยธรรมจากชาติที่เข้ามาปกครอง เช่น เมื่ออิตาลีเข้ามาปกครองก็มีสโมสรสังสรรค์รื่นเริง มีการดื่มเหล้า เดินรำหรือเล่นไวโอลิน และมีชาวอาหรับชั้นสูงไปร่วมสมาคมและร่วมกิจกรรมเหล่านั้นด้วย ต่อมาเมื่ออังกฤษเข้ามาปกครองต่อจากอิตาลี สภาพเมืองของอาหรับประเทศนี้ก็เปลี่ยนไปอีกด้วยมีแหล่งสถานเริงรมย์ต่าง ๆ เช่น ผับ ไนต์คลับ สถานหญิงงามเมือง ฯลฯ เกิดขึ้นมากมาย ตลอดจนมีการสร้างโบสถ์สำหรับชาวคริสต์เถียน ดังนั้นสภาพเมืองของอาหรับจึงมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อตอบสนองรสนิยมและความต้องการของชาติผู้ปกครอง ทำให้สภาพเมืองมีความอึกทึกวุ่นวาย มีผู้คนมากมายปนเปกันทั้งชาวอาหรับและชาวต่างชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งชนชั้นสูงของอาหรับ ที่รับเอาอารยธรรมของชาวตะวันตกไว้เป็นแบบอย่างอย่างเต็มที่ จนเมื่อเกิดการเดินขบวนเรียกร้อง

เอกราชทำให้มีการต่อสู้กัน สถานะบางแห่งในเมือง เช่น รมณีสถานต่าง ๆ ตลอดจนโบสถ์ของชาวคริสต์เียนจึงถูกเผาทำลายราบลง เป็นเสมือนหนึ่งสัญลักษณ์ของการสูญสลายอำนาจของชาติตะวันตกที่เข้าไปปกครองอาหรับ

สำหรับฉากทะเลทรายและพวกเบดูอิน ประภัสสรให้ภาพที่ตรงกันข้ามอย่างสิ้นเชิงกับสภาพเมือง กล่าวคือ ไม่ว่าชาติใดจะเข้ามาปกครองอาหรับแต่ฉากทะเลทรายจะไม่มีเปลี่ยนแปลง เพราะเป็นที่ที่อิทธิพลหรืออารยธรรมต่างชาติเข้าไปปรากฏได้ยาก เช่น เมื่อ นายทหารอิตาลี ไปติดต่อซื้อเสบียงอาหารหน้าชุมชนเบดูอินแห่งหนึ่ง เพื่อขอให้เบดูอินช่วยกองทัพอิตาลีรบในตอนปลายสงครามโลกครั้งที่สอง แต่ซัดฮาบาชก็ยื่นกรานปฏิเสธด้วยเห็นว่าเป็นสงครามระหว่างพวกคริสต์เียนด้วยกันเอง ลักษณะสำคัญของฉากทะเลทรายและพวกเบดูอินที่ประภัสสรเสนอไว้ คือ บรรยากาศของความเป็นมุสลิมอาหรับผู้เคร่งครัดในศาสนา และมีความศรัทธาอันมั่นคงต่ออัลลอฮ์พระเจ้าผู้เป็นเจ้าของพวกเขาเป็นอย่างยิ่ง จิตสำนึกและวิญญาณของพวกเขาจะเต็มไปด้วยอิทธิพลและมีความผูกพันกับศาสนา เช่น เมื่อเห็นเหตุการณ์อะไรหรือสิ่งใดก็ตาม ก็มักจะนึกคิดเกี่ยวโยงหรือเปรียบเทียบกับเรื่องราว หรือสิ่งที่มีปรากฏอยู่ในศาสนา เช่น ฉากที่ดาวีซ และตาต้องผจญภัยจากพายุทะเลทรายอยู่นานถึงเจ็ดวัน ตาของดาวีซก็คิดเปรียบเทียบความรุนแรงของลมและเสียงจากพายุทะเลทราย ตลอดจนอาการดินร่นและเสียงร้องของอูฐที่เป็นพาหนะของตนว่า "เสียงร้องด้วยความตกใจ และอาการดินร่นราวกับมันจะได้ยินสัญญาณอันตรายของยมทูตอิสราเอล ทำให้ชายชราตัวสั่นเทา ชนลุกชู่ไปทั้งร่าง" (ซัด, หน้า 43) และถ้าเป็นเบดูอินที่ยังมีอายุมากก็จะยิ่งเคร่งมากจนไม่ยอมเกี่ยวข้องกับหรือฟังพาพวกคริสต์เียนเป็นอันขาด เพราะเกรงว่าจะทำให้เขาต้องห่างไกลออกไปจากพระเจ้าผู้เป็นเจ้าของเขา เช่น "ถ้าข้าจะหมดลมหายใจก็ขอให้ข้าจากไปอย่างสงบในทะเลทราย ในสายตาของอัลลอฮ์ อย่าให้ดวงวิญญาณของข้าต้องทนทุกข์ทรมานด้วยน้ำมือของพวกต่างศาสนาเลย" (ซัด, หน้า 223)

ด้วยลักษณะของความเป็นเบดูอินผู้มีศรัทธาอันมั่นคงในศาสนา ตลอดจนรักความเป็นอิสระ ดังนั้นการให้บทบาทเด่นแก่ตัวละครนายทหารเบดูอินว่าเป็นผู้ริเริ่มและเป็นผู้นำในการเรียกร้องเอกราชจากอังกฤษจึงเป็นสิ่งที่ดูสมจริงและมีเหตุผล ทั้งเป็นการสะท้อนให้เห็นว่าแผนการของพันโทชาร์ล คลิฟฟอร์ด ผู้บัญชาการทหารอังกฤษที่วางแผนนำเอาพวกเด็กหนุ่มเบดูอินไปเข้าเรียนโรงเรียนนายสิบทหารของอังกฤษ เพื่อต้องการให้เด็กหนุ่มเหล่านั้นเป็นฐานกำลังในการคงอำนาจของอังกฤษในอาหรับเป็นสิ่งที่ผิดพลาด เนื่องจากการประเมินสถานการณ์ที่ผิดที่คิดว่าพวกเบดูอินจะถูกครอบงำได้ง่าย ๆ เหมือนกับชาวเมืองที่หลงใหลไปกับอารยธรรมที่ตนนำเข้ามาอย่างง่ายดาย

นอกจากนี้ การใช้ฉากทะเลทรายและตัวละคร เบตอินในการเปิดและปิดเรื่องของ ประภัสสรก็ล้วนเป็นการแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของการใช้จากอาหารกับการวาง โครงเรื่องเกี่ยวกับการเมืองด้วย ดังปรากฏว่าฉากแรกของเรื่องเป็นฉากทะเลทราย อีกทั้ง ตัวละครที่ปรากฏครั้งแรกก็คือดาวิช เด็กชายเบตอินผู้ซึ่งเป็นตัวละครเอกของเรื่อง ประภัสสร เสนอว่าโลกของพวกเบตอินและชาวเมืองนั้นมีสภาพทางไกลกันมากจนเด็กชายเบตอินไม่อาจ รู้จักส่วนที่เป็นเมือง ดังที่ดาวิชสงสัยเกี่ยวกับสภาพเมืองและถามผู้เป็นตาว่า "จริงหรือที่พ่อข้าว่ามีเมือง มีผู้คนมีบ่อน้ำใหญ่ อยู่อีกฟากหนึ่งของทะเลทราย" (ชัค, หน้า 14) และเขาได้ตั้ง ความหวังไว้ว่า "วันหนึ่งข้าจะไปให้อีกฟากหนึ่งของทะเลทราย" (ชัค, หน้า 14) ซึ่งในเวลาต่อมา ดาวิชก็ได้ไปถึงอีกฟากหนึ่งของทะเลทรายจริง ๆ หลังจากทีประภัสสรได้ กล่าวถึงดาวิชแล้ว ฉากเหตุการณ์ต่อไปก็คือฉากที่แสดงให้เห็นว่า แม้พวกเบตอินจะอยู่ถึงใน ทะเลทรายตอนหลังก็ตามแต่การเมืองก็ยังเข้าไปเกี่ยวข้องกับดาวิชอีกจนได้ นั่นคือการที่ทหารอิตาลี ไปขอให้เบตอินกลุ่มนี้ช่วยรบแต่ไม่ประสบความสำเร็จ และชัคฮิวบาซหัวหน้าชุมชนชาวเมือง มาตาย ดาวิชได้ให้สัญญาแก่คนของพ่อว่าเขาจะต้องเป็น "ชัค" เหมือนพ่อให้ได้ แต่ในเมื่อเขายังเด็กและไม่ได้รับเลือกเป็นชัค ดาวิชจึงจำเป็นต้องออกจากชุมชนแห่งนั้นไป ดังนั้นดาวิชจึงออกจากชุมชนเดิมด้วยความไม่ผันทางการเมือง

อย่างไรก็ตามฉากสุดท้ายของเรื่องก็คือฉากทะเลทรายเช่นกัน ประภัสสรเสนอว่าหลังจาก ดาวิชได้ออกจากชุมชนของเขาไปแล้ว ก็ได้มีเหตุการณ์ต่าง ๆ เกิดขึ้นกับเขามากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การที่เขาได้มีโอกาสไปใช้ชีวิตอยู่ในเมือง ในฐานะนักเรียนนายสิบ หรือ ได้รับคัดเลือกให้ไปเรียนที่โรงเรียนนายร้อยเบงกาซี ที่ลิเบีย จนกลับมาเป็นผู้นำในการเรียกร้อง เอกราชจากอังกฤษ หรือการได้เข้าร่วมคณะรัฐบาล ตลอดจนได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีในที่สุด เป็นการให้บทบาทเด่นและสำคัญแก่ดาวิชตัวละครเบตอิน โดยแสดงให้เห็นว่าหากเบตอินจะต้อง เข้ามาจับบทบาททางการเมืองการปกครองแล้ว เบตอินก็สามารถทำงานดังกล่าวได้อย่างดี ด้วย เบตอินมีคุณลักษณะพื้นฐานดี ๆ หลาย ๆ อย่าง เช่น ความทรหดอดทน ความมีศรัทธาอันมั่นคง ในศาสนา ความมั่นคงและเป็นตัวของตัวเอง ตลอดจนการมีจิตสำนึกที่ รักศรัทธาผู้ชาย เบตอิน ที่จัดเป็นคุณธรรมในระดับหนึ่ง เช่น ไม่ข่มเหงรังแกเด็กและสตรี มีความรับผิดชอบ ซึ่งพวกเบตอินถือเป็นเรื่องสำคัญยิ่ง ในชีวิตของพวกเขา ประภัสสรเสนอว่า หลังจากดาวิชได้มี ส่วนร่วมทางบทบาทการเมืองในระดับประเทศมิใช่เพียงผู้นำของกลุ่มที่เรียกว่า "ชัค" แล้ว ดาวิชก็ผิดหวังกับการเมืองการปกครองของประเทศ ที่มีส่วนร่วมในการเมืองการปกครอง ส่วนใหญ่มุ่งผลประโยชน์เป็นสำคัญ และมีได้มอดมการณ์ หรือมีศรัทธาที่ควรค่าแก่ความ ภาคภูมิใจแต่อย่างใด ดาวิชจึงตัดสินใจเลือกที่จะกลับไปเป็นเพียง "ชัค" ผู้ปกครองหรือผู้นำ

ของเบตูนในทะเลทราย เพื่อเป็นการยุติการช่วงชิงอำนาจ และผลประโยชน์ทางการเมืองของประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เพื่อยุติความขัดแย้งที่มีอยู่ในใจของเขาตลอดเวลาที่ผ่านมาว่า ทะเลทราย คือที่ที่เขาหวนหาและต้องการมาโดยตลอด

ดังนั้นการใช้ฉากอาหรับ ในการวางโครงเรื่อง ของนักเขียนทั้งสามจึงต่างเลือกเสนอฉากอาหรับในจุดเด่นที่ต่างกัน ตามความสนใจของนักเขียน และตามความเหมาะสมกับโครงเรื่องของพวกเขา เช่นแม้ลักษณะวัดจะใช้โครงเรื่องการเมืองใน รัศมีจันทร์ เหมือนกับประภัสสร ทว่าฉากที่นำมาใช้จะต่างกัน ลักษณะวัดเน้นผลประโยชน์ทางการเมือง ที่เกิดจากการสร้างฉากที่เต็มไปด้วยบรรยากาศของความเชื่อและศรัทธาที่มีต่อเทพเจ้าอียิปต์โบราณ ขณะที่ประภัสสร มุ่งเสนอผลของการเมืองการปกครองที่มีต่อฉากเมืองและฉากทะเลทรายว่ามีความแตกต่างกัน และสำหรับโสภาค เธอเน้นการใช้ฉากอาหรับ ในด้านนามธรรมมาประกอบการวางโครงเรื่อง แนวพาฝันหรือแนวครอบครัว และแม้จะมีโครงเรื่องเกี่ยวกับการเมืองบ้าง เช่น ใน ความลับบนแหลมไซไน ที่เป็นโครงเรื่องการเมือง การติดตามหา ตลอดจนการขามล้าจาก ขบวนการก่อการร้ายทางการเมือง อันเนื่องมาจากความเข้าใจที่ผิด ๆ เกี่ยวกับศาสนา แล้ว ก่อให้เกิดการแตกแยกวุ่นวายกับบ้านเมือง ดังนั้นฉากที่นำมาใช้จะเป็นฉากสถานที่จริงที่มีความสำคัญทางด้านศาสนา เช่นฉากนครมักกะห์ นครศักดิ์สิทธิ์ของศาสนาอิสลามเป็นฉากเริ่มต้นเหตุการณ์สำคัญชวนให้ติดตาม และฉากภูเขาไซไน ที่เป็นที่รวมประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของศาสนาหลาย ๆ ศาสนา ไม่ว่าจะเป็นยูดาย หรือ คริสต์และอิสลาม เป็นฉากที่แสดงจุดสูงสุดของเหตุการณ์ คือพี่น้องได้พบกันและความลับที่เป็นปมปัญหาของเรื่องถูกนำมาเปิดเผย นับเป็นการใช้ฉากที่เหมาะสมกับการวางโครงเรื่อง ได้เป็นอย่างดี

ทัศนะของลักษณะวัด โสภาค สุวรรณ และประภัสสร เสวิกุล ที่มีต่ออาหรับ

นอกจากนักเขียนทั้งสามจะใช้ข้อมูลในด้านต่าง ๆ ดังกล่าวมาในบทที่ 2 เพื่อนำมาสร้างฉากอาหรับให้เหมาะสมในการวางโครงเรื่องของพวกเขาได้อย่างน่าสนใจแล้ว ทัศนะของนักเขียนที่มีต่ออาหรับก็เป็นสิ่งที่น่าสนใจ ทั้งนี้เพราะในการเขียนนวนิยายของนักเขียน สิ่งทีผู้อ่านจะพบเห็นได้ คือ ทัศนะหรือแนวความคิดเห็นของผู้เขียนที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ในนวนิยาย ซึ่งอาจจะเป็นการให้แง่คิดมุมมองที่น่าสนใจ อันจะเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านทั้งก่อให้เกิดโลกทัศน์ที่กว้างขวางขึ้น และจากการสัมภาษณ์นักเขียนทั้งสามเกี่ยวกับทัศนะของพวกเขาที่มีต่ออาหรับพบว่า ส่วนใหญ่ทัศนะในด้านต่าง ๆ ของพวกเขามีความสัมพันธ์กับการวางโครงเรื่องเป็นอย่างมากด้วยเช่นกัน กล่าวคือ

ลักษณะที่ได้ตอบคำสัมภาษณ์ที่แสดงถึงทัศนคติของเธอต่อดินแดนอาหรับว่า อาหรับมีลักษณะเหมือนดินแดนทางตะวันออกที่หรูหรา เร็นลับ และก็โหดเหี้ยม โดยเธอได้อธิบายเปรียบเทียบความมั่งคั่ง หรูหราว่า "ไม่ต้องอะไร ตูจากคนไทยก็ได้ตดเสื่อที่ละห้าหมื่นบาท ใส่เครื่องเพชรที่ละสิบเจ็ดล้านบาท เห็นมัยยะหรูหรา คนมีเงินจริง ๆ นะทางตะวันออก" (สัมภาษณ์ วิมล ศิริไพบูลย์, 3 มกราคม 2535) โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวอาหรับที่เธอทัศนคติว่า ทางฝ่ายอาหรับจะรวยกว่าเพราะน้ำมัน ดังที่เธอได้เคยไปเข้าร่วมประชุมที่ประเทศอิหร่าน จึงได้มีโอกาสพบชาวอาหรับผู้แทนของหลายประเทศได้เห็นความมั่งคั่ง หรูหราของชาวอาหรับ "พวกซัดด์ที่มาประชุม นั่งรถเบนซ์ ไม้เท้าสักคัน แต่งตัวกันหล่อมาก กระเป๋าข้าวขลิบทอง นาฬิกา ปากกานี้เป็นทองแท้ ใส่ناهอมชั้นเยี่ยม รวยกันจริง ๆ" (สัมภาษณ์ วิมล ศิริไพบูลย์, 3 มกราคม 2535)

สำหรับทัศนคติว่า อาหรับเป็นดินแดนที่ดูแปลกและลึกลับ ลักษณะดังกล่าวไว้ว่า "ทุกวันนี้อาหรับก็ยังมีอะไรแปลก ๆ ในความอ้างว้างของทะเลทราย มีคนเผ่าเร่ร่อนมากมายที่ยังมีชีวิตอยู่ในอารยธรรมแบบโบราณเป็นพัน ๆ ปี มีมากมายที่ผู้คนยังเดินทางเข้าไปไม่ถึงความเจริญมันมีเป็นหย่อม ๆ ในเมือง รัฐบาลยังคงไปไม่ถึง เผ่าเบดูอินที่เร่ร่อนอยู่ในทะเลทรายด้วยซ้ำ จะเป็นความเชื่ออะไรเก่า ๆ เขาก็ยังฝังงอของเขายู (. . .) เป็นพวกที่สืบสานความเชื่อของโบราณไว้" (สัมภาษณ์ วิมล ศิริไพบูลย์, 3 มกราคม 2535) ลักษณะเช่นนี้จึงมีส่วนทำให้อาหรับดูแปลกและลึกลับ

ในด้านความโหดเหี้ยมและเด็ดเดี่ยวของชาวอาหรับ ลักษณะที่อธิบายว่า การฆ่ากันตายในอาหรับจะมีมาก เพราะคนในตะวันออก เช่น อินเดีย ซึ่งรวมถึงอาหรับจะมีลักษณะเป็นคนใจดี สูงสุดและคนใจร้ายที่สุด นอกจากนั้นชาวอาหรับที่เธอเคยพบมาจะมีลักษณะ "นักกลัว ตาคมกริบเลย ผู้ชายจอร์แดนกับอิรักนะหล่อ มองแล้วเถื่อน ๆ ตาคม ๆ ดู ๆ จนเรามองเห็นความเหี้ยมที่กลายเป็นรังสีออกมา ถ้าให้อยู่กันสองต่อสองก็ไม่เอา กลัวโดนมีดดาบฟันหัว" (สัมภาษณ์ วิมล ศิริไพบูลย์, 3 มกราคม 2535)

นอกจากทัศนคติดังกล่าวข้างต้นจากคำให้สัมภาษณ์ของลักษณะแล้ว ผู้อ่านจะพบทัศนคติเหล่านี้มีปรากฏอยู่ในเหตุการณ์การแต่งตั้งข่านพระองค์ใหม่ ที่เป็นเหตุการณ์สำคัญตอนหนึ่งของโครงเรื่องการเมืองใน รัศมีจันทร์ โดยลักษณะที่ได้สะท้อนทัศนคติเกี่ยวกับความร่ำรวยของอาหรับผ่านตัวละครชาวต่างชาติที่เข้าไปชมงานพิธีแต่งตั้งข่านพระองค์ใหม่ว่า เมื่อพวกเขาได้เห็นชาวอาหรับแต่งเครื่องประดับจำนวนมากที่ทำจากเพชรจึงสงสัยว่า เครื่องเพชรพวกนั้นของจริงหรือเปล่า และเมื่อรู้ว่าเป็นของจริง ต่างก็พากันชื่นชมและตื่นตาตื่นใจว่า "โอ๊ย คนทางตะวันออก

รวยจริง" (รัศมีจันทร์ เล่ม 1, หน้า 265) นอกจากนั้นจากเหตุการณ์บรรยากาศระหว่างรอ เทพีรัศมีจันทร์ องค์ประธานของงานพิธีมาปรากฏกาย ชาวต่างชาติก็สัมผัสได้ถึงความศรัทธา และความเคารพอันสูงสุดของชาวรัฐโยธาที่ต่างมีอาการสรวม สุภาพ เรียบร้อยเป็นพิเศษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่างพากันคุกเข่าคารวะเมื่อชบวนแห่องค์เทพเดินทางมาถึงทำให้บรรยากาศ ลึกลับ เครื่องขมิ และศักดิ์สิทธิ์ ตลอดจนเมื่อชาวต่างชาติทราบเหตุผลของการแต่งตั้งท่านพระองค์ ใหม่ว่า เป็นเพราะท่านพระองค์เก่าที่เป็นพระบิดาถูกลอบสังหารชีวิตด้วยเหตุผลการเมือง ต่างก็พากันกล่าวสรรบถึงอาหารับ ดินแดนที่พวกเขาถือว่าอยู่ในซีกโลกด้านตะวันออกว่า "ตะวันออก เป็นอย่างนั้นเสมอ หรรษา เร็นลับ และกโหดเหี้ยม" (รัศมีจันทร์ เล่ม 1, หน้า 269) และจาก ที่ศนะที่ว่า อาหารับเป็นดินแดนลึกลับ ทำให้ลักษณะดินน้ำมาใช้ในการเขียน กฤตธา นวนิยายแนว เห็นธรรมชาติที่มึนบรรยากาศของความลึกลับด้วย

ที่ศนะต่อเศรษฐกิจของอาหารับ ลักษณะที่ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า ในที่ศนะของเธอน้ำมันมี บทบาทสูงต่อเศรษฐกิจของอาหารับ น้ำมันทำให้ชาวอาหารับมีความเป็นอยู่ที่ดี อย่างไรก็ตามน้ำมันเป็น เสมือนดาบสองคมสำหรับชาวอาหารับ กล่าวคือ น้ำมันทำให้อาหารับได้รับความสำคัญจากทั่วโลก และ เอาตัวรอดมาได้ในช่วงกลางวิกฤตการณ์ทั้งปวง เพราะมหาอำนาจแม้จะยิ่งใหญ่อย่างไรก็ต้องอาศัย น้ำมัน ขณะเดียวกันน้ำมันก็ทำให้อาหารับถูกคุกคามจากมหาอำนาจต่าง ๆ ตลอดจนมหาอำนาจต่าง พากันคุมแข่งชิงกันและกันด้วยการส่งจารชน นักปฏิวัติ ไปปะปนอยู่ในสถานทูตของตนในประเทศ อาหารับด้วย ทั้งนี้เพื่อปกป้องและรักษาผลประโยชน์น้ำมันของตนไว้นั่นเอง ดังปรากฏในเหตุการณ์ สำคัญของเรื่อง รัศมีจันทร์ ว่า เมื่อเกิดสงครามภายใน กลุ่มผู้มีอำนาจแต่ละฝ่ายของอาหารับต่าง ต้องขอความร่วมมือจากมหาอำนาจ ให้ความร่วมมือในการป้องปรามมิให้อาหารับถูกแทรกแซงจาก ภายนอก ซึ่งมหาอำนาจก็ให้ความร่วมมือด้วยดี ดังนั้นที่ศนะของลักษณะที่มึนต่อน้ำมันของอาหารับจึง มีทั้งในเชิงเศรษฐกิจและความสัมพันธ์กับต่างประเทศด้วย

ที่ศนะต่อความเชื่อเรื่องศาสนาของชาวอาหารับ จากคำให้สัมภาษณ์ของลักษณะที่เห็นว่า เมื่อก้าวถึงศาสนาเธอจะ "คิดถึงมัมมี เทพเจ้า เทพบุตร เทพมารดา" (สัมภาษณ์ วิมล ศิริไพบุลย์, 3 มกราคม 2535) จึงเป็นการเน้นย้ำให้เห็นชัดเจนขึ้นว่า ศาสนาในที่ศนะของเธอ ได้แก่ ตำนานความเชื่อเรื่องเทพเจ้าที่เธอมีที่ศนะว่า ยังคงมีอิทธิพลอยู่ในหมู่ชนเผ่าเร่ร่อน หรือ เบตอินไม่ใช่ศาสนาอิสลาม ดังนั้น ลักษณะที่จึงได้นำที่ศนะดังกล่าวนี้ไปใส่ไว้ในโครงเรื่องและ เหตุการณ์สำคัญ ๆ อาทิเช่น ในการต่อสู้ช่วงชิงอำนาจทางการเมือง ได้มีบุคคลคณะหนึ่งสร้าง เทพีรัศมีจันทร์ขึ้น ตามเล่ห์กลทางการเมือง เพื่อทำให้สะดวกต่อการปกครองชาวอาหารับที่มีความ เชื่อเรื่องเทพเจ้ามาตั้งแต่ครั้งโบราณ

ทัศนะต่ออารยธรรมอียิปต์โบราณ ลักษณะที่ได้ให้สัมภาษณ์แสดงทัศนะของเธอที่มีต่ออารยธรรมอียิปต์โบราณไว้ว่า "เจริญมาก เช่น สิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ที่เห็นอยู่ การทำมัมมี่ที่คนปัจจุบันยังทำไม่ได้" (สัมภาษณ์ วิมล ศิริไพบูลย์, 3 มกราคม 2535) และเธอได้เสนอทัศนะชื่นชมและยกย่องอารยธรรมอียิปต์โบราณผ่านตัวละครศรีจันทร์ที่กล่าวกับอับดุลลาตัวละครเอกชายขณะพาอับดุลลาชมการดำเนินงานของคณะนักบวชสุริยเทพที่ทั้งด้านการแพทย์ เกษษ ๗๗ ว่า "ไม่เคยมีวิหยาการใดที่เกิดขึ้นในยุคนี้ โดยมีได้มีพื้นฐานมากจากยุคโบราณ จะมีก็แต่ว่าได้ดัดแปลงให้ดีขึ้น" (ศรีจันทร์ เล่ม 2, หน้า 115) และสะท้อนทัศนะชื่นชมการทำมัมมี่ผ่านอับดุลลาว่า เมื่ออับดุลลาอยู่ต่างประเทศ เขาเคยเห็นมัมมี่ชาวต่างชาตินำไปแสดงในงานโดยแกะผ้าพันศพออกแค่ช่วงแขนทำให้เห็นว่า แม้มันจะมีอายุนับพันปี ทว่าศพยังงิบเฝ้าอันแดงระเรื่ออันเป็นการแสดงทัศนะชื่นชมความสามารถของชาวอียิปต์โบราณที่ไม่มีใครเลียนแบบได้ แม้จนปัจจุบัน

ดังนั้นทัศนะส่วนใหญ่ของลักษณะจึงเป็นทัศนะที่ชื่นชมอาหรับ ไม่ว่าจะ เป็นความมั่นคงอันเกิดจากน้ำมัน ความลึกลับน่าสนใจของดินแดนอาหรับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีทัศนะชื่นชมอารยธรรมของอียิปต์โบราณเป็นอย่างมาก แม้จะมีทัศนะว่าชาวอาหรับมีความโหดเหี้ยมอยู่บ้างก็ตามที่

สำหรับโสภาค สุวรรณ เธอได้ให้สัมภาษณ์แสดงทัศนะที่เด่นชัดที่สุด คือ ในด้านสิทธิสภาพ และบทบาทของสตรีอาหรับ ซึ่งเธอมีทัศนะว่า ควรจะต้องมีการปรับปรุงแก้ไขเพราะ "ชายอาหรับมีสิทธิเสรีภาพมากกว่าสตรีอาหรับมากมายใหญ่หลวง ผู้เขียนศึกษาและสนทนากับสตรีอาหรับหลายท่าน บางท่านพยายามปกปิด เน้นเสรีภาพส่วนบุคคลอย่างไร ก็ยังปรากฏว่ามีได้ก้าวไกลเท่าเทียมสตรีในภูมิภาคอื่นเลย" (สัมภาษณ์ ราไพพรรณ ม.ศรีโสภาค, 28 กุมภาพันธ์ 2535) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในนวนิยายเรื่อง เจ้าทะเลทราย ที่เธอแสดงทัศนะเรื่องความเสียเปรียบของสตรีอาหรับไว้ว่า "เรื่องเจ้าหญิงมีชัย ถูกบันพระเคียร ดิฉันติดใจมาก เพราะได้เห็นภาพวิดีโอ ที่ฝรั่งแอบไปถ่ายมาสด ๆ ร้อน ๆ ตอนที่มิช้าวออกไปทั่วโลก เห็นใจเจ้าหญิงนะคะที่เจ้าชายท่านมีฮ่าเริ่ม มีเมียได้เป็นสิบเป็นร้อย ท่านเป็นมนุษย์ ถูกบังคับขึ้นใจให้แต่งงานกับผู้ชายที่ไม่รัก ไม่ไยดีท่านเลย คนเราผิดพลาดเพราะเรื่องนี้ ควรจะได้รับความยุติธรรมทั้งสองฝ่าย แต่โลกอาหรับรังแกผู้หญิงมาก (สัมภาษณ์ ราไพพรรณ ม.ศรีโสภาค, 28 กุมภาพันธ์ 2535) และโสภาคได้แสดงทัศนะในเรื่องดังกล่าวผ่านความคิด และพฤติกรรมของตัวละครตลอดจนได้แทรกทัศนะไว้ในเหตุการณ์ หรือเรื่องราวต่าง ๆ ตามโครงเรื่องในนวนิยายของเธออยู่เสมอ

โสภาคมีทัศนคติต่อสิทธิ สถานภาพ และบทบาทของสตรีอาหรับว่ายังไม่ค่อยดีนักเพราะมีขอบเขตการติดต่อกับโลกภายนอกอย่างจำกัดมาก ดังนั้นสตรีอาหรับที่ได้มีโอกาสไปเปิดหูเปิดตา หรือได้ไปศึกษา ไปใช้ชีวิตอยู่ในต่างประเทศ จะรู้สึกว่าตัวเองมีอิสระภาพอันจำกัด ทั้งอยู่ใต้กฎเกณฑ์ ข้อบังคับซึ่ง เป็นไปเพื่อผลประโยชน์กับพวกผู้ชายมากกว่า สตรีเหล่านั้นจะรู้สึกต่อต้านและต้องการให้มีการปรับเปลี่ยนแปลงด้านสิทธิและเสรีภาพ ซึ่งก็เป็นเรื่องที่ต้องต่อสู้อย่างมากตลอดจนใช้เวลานานนับชั่วอายุคนทีเดียว ทั้งนี้เพราะสังคมอาหรับมีลักษณะ "ปกป้อง ไม่ยอมรับ ไม่ยอมรับเห็น ความเปลี่ยนแปลงใด ๆ ทั้งสิ้น" (เจ้าทะเลทราย, หน้า 712) แต่อย่างไรก็ตาม สตรีอาหรับในบางประเทศ เช่น สตรีอาหรับในประเทศอียิปต์ได้มีการเปลี่ยนแปลงสถานภาพและบทบาทต่าง ๆ ของตนในสังคมมากขึ้นจนเกือบคล้ายประเทศอื่น ๆ ทั่ว ๆ ไปแล้ว แม้ว่าสตรีบางส่วนไม่เห็นด้วยทั้งพึงพอใจในสถานภาพและบทบาทเดิมของพวกตน

โสภาคมีทัศนะว่า สตรีอาหรับบางคนต้องตกเป็นเหยื่อของกฎเกณฑ์ของสังคม โดยเฉพาะพวกพระราชวงศ์ซึ่งจะมีระเบียบโบราณราชประเพณีต่าง ๆ มากมาย "เวลานี้เราหรือใคร ๆ ต่างก็พากันนึกถึงตัวเอง นึกถึงแต่สิ่งที่เราช่วยกันคิดค้นตั้งขึ้นมา แต่เราไม่ได้นึกถึงตัวบุคคลเลยว่าจะได้รับทุกข์ทรมานสาหัสสักการจเพียงไร" (เจ้าทะเลทราย, หน้า 884) โดยเฉพาะนางเจ้าหญิงมิซฮัลใน เจ้าทะเลทราย ที่ถูกพระสวามีทอดทิ้งจึงลอบไปเป็นชู้กับคนรักเดิมของตน เนื่องจากพวกเจ้านายจะไม่ได้รับอนุญาตให้หย่าร้างกัน และในที่สุดเจ้าหญิงมิซฮัลก็ถูกตัดพระเศียรเมื่อมีคนจับได้

สตรีอาหรับในฐานะภรรยา โสภาคมีทัศนะว่า สตรีอาหรับมิได้รับการปฏิบัติด้วยดีเท่าที่ควร อาจจะถูกขอร่ำหรือถูกสามีทอดทิ้งได้อย่างง่ายดาย ไม่มีความมั่นคงในชีวิต ดังนั้นจึงมักได้รับการสั่งสอนกันมาว่า "ตราบใดที่ยังสาวอยู่ละก็จะต้องเรียกร้องเครื่องแต่งตัว ของประดับกายจากสามีให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ด้วยไม่มีใครรู้ว่าวันใดวันหนึ่งฐานะคนโปรดจะตกหรืออาจถูกขอร่ำก็ได้อีกเหมือนกัน" (พรสวรรค์, หน้า 21) โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าไม่มีลูกไว้เป็นที่พึ่งยามแก่ชรา ปัญหาการแต่งงานแล้วไม่มีลูกทำให้สตรีอาหรับมักมีความเก็บกด เป็นความเครียดและมีปัญหาทางจิตใจมาก ดังเช่น นางจัทใน พรสวรรค์ ผู้ซึ่งกลุ้มและกังวลใจที่ไม่มีลูกจนในที่สุดก็เป็นโรคทางจิต คือคิดว่าตัวเองตั้งครรภ์ และเมื่อแพทย์พิสูจน์ว่าไม่ได้ตั้งครรภ์ เธอก็เสียใจลุ่มคลั่งทำให้สามีขอร่ำและส่งนางจัทกลับบ้านทันที โดยที่สังคมอาหรับเห็นเป็นเรื่องธรรมดา เช่น "สามีฉันส่งภรรยาคนที่สามของเขากลับบ้านพ่อแม่ไปแล้วคะ (. . .) เขาหย่าผู้หญิงคนนั้นแล้วด้วยคะ บีเตอร์ ตั้งแต่คุณให้เอาตัวกลับบ้าน แกก็ยังไม่ยอมรับอยู่ดีว่าในท้องไม่มีเด็ก ไม่หลับไม่นอนแล้วก็ร้องบอกใคร ๆ ว่าเด็กในท้องฉัน" (พรสวรรค์, หน้า 148)

ในเรื่องการมีภรรยาสี่คน โสภาคมีทัศนะว่าเป็นไปไม่ได้ที่ภรรยาทุกคนจะมีความสุข หรือปรองดองอยู่ร่วมกันได้อย่างจริงใจ แม้จะได้รับการเลี้ยงดูและให้ทางวัตถุที่เท่าเทียมกันตามบัญญัติของศาสนาตามที่เธอได้เสนอไว้ว่า "ปกติแล้ว เมียทั้งสี่หรือชายาทั้งสี่ก็ดี แม้จะได้รับการให้ที่เสมอกันตามทบัญญัติ หากในฐานะมนุษย์ธรรมดาที่ต้องร่วมสามีเดียวกัน แน่นอน... ความหึงหวง อิจฉาริษยา ซึ่งดีซึ่งเด่นย่อมดำเนินไปตามบทบาทของมัน" (เจ้าทะเลทราย, หน้า 470) เหมือนเซรีฟาใน นรสรวง ที่ต้องการแย่งชิงตำแหน่งการดูแลบ้านจากภรรยาคนที่หนึ่ง และมีความริษยาเมื่อเห็นภรรยาคนที่หนึ่งหรือลูกของภรรยาคนที่หนึ่งได้ดี "อะไรก็ไม่รื้อนรุ่มอยู่ในใจนางเซรีฟา เจ้าจิตริษยาในความมีโชคดีของผู้หญิงต่างชาติชาวอเมริกัน (. . .) หญิงสาวรุ่นผู้เป็นธิดาของสามีมีความโชคดีเกือบจะทุกด้านในความรู้สึกของนางเซรีฟา จิตริษยาเหล่านั้นทรมาณใจตนเอง" (นรสรวง, หน้า 456) ดังนั้นนางเซรีฟาจึงเปิดเผยความลับที่นางจ้างคนไปสืบมาได้ว่า ยามีดาบุตรสาวของอลิซาเบทลอบรักและเป็นภรรยาของเบอร์นาร์ด หนุ่มฝรั่งเศสแล้ว เป็นเหตุให้ยามีดาถูกยามีตพ่อของเธอตัดขาด และลงโทษด้วยการส่งตัวไปขังไว้ที่ปราสาทร้างกลางทะเลทราย

อย่างไรก็ตามโสภาคกล่าวว่า ภรรยาชาวอาหรับที่มีชีวิตอยู่อย่างปกติสุข ไม่ทุกซूर้อนใจอันได้กับการที่สามีมีภรรยาหลายคน ด้วยเห็นและยอมรับว่าเป็นธรรมดาที่มีเช่นกัน ดังเช่นเจ้าหญิงบาฮีย่ามารดาของยามีตซึ่งสงสัยและไม่เข้าใจว่า เหตุใดอลิซาเบทบุตรสะใภ้ชาวต่างชาติของตนจึงยอมรับเรื่องสามีมีภรรยามากกว่าหนึ่งคนไม่ได้ ทว่า "ผู้หญิงอเมริกันคนนั้น ไม่มีวันที่จะทำให้ใจอย่างผู้หญิงที่นั่นได้เลยว่า การที่สามีมีเมียครั้งละหลาย ๆ คนนั้นเป็นเรื่องธรรมดาสามัญที่สุด ท่านไม่เข้าใจเลยจริง ๆ" (นรสรวง, หน้า 804) ดังนั้นสตรีอาหรับที่โชคดีในทัศนะของโสภาค คือ สตรีที่สามีได้มีภรรยาอื่นอีก ดังเช่น เจ้าหญิงอินฟัดใน เจ้าทะเลทราย ที่โสภาคเสนอว่า "ไม่มีสตรีใดจะโชคดีเท่าเจ้าหญิงอินฟัดที่ทรงเป็นหนึ่งในพระทัยพระสวามี" (เจ้าทะเลทราย, หน้า 478)

สำหรับประเด็นแบ่งแยกชายหญิง โสภาคมีทัศนะว่าเป็นประเพณีที่ค่อนข้างจะขัดกับธรรมชาติของชายหญิงที่ย่อมจะต้องมีความสนใจ อยากรู้จัก อยากพบปะสังสรรค์กับเพศตรงข้ามเป็นธรรมดา ดังนั้นเมื่อใดก็ตามที่งานพิธีหญิงสาวซึ่งปกติจะอยู่แต่ในฮัา เริ่มมีเฉพาะหญิงด้วยกัน สตรีอาหรับจะเกิดความตื่นเต้น ดีใจที่จะได้ร่วมสังสรรค์กับเพศตรงข้ามแม้จะเป็นญาติสนิท ดังเช่น "การชุมนุมญาติทั้งฝ่ายหน้าฝ่ายในอย่างพร้อมพรั่ง เป็นเรื่องที่แต่ละองค์เผ่ารอดด้วยกันทั้งนั้น เพราะมิได้มีแต่หญิง ๆ หากจะมีฝ่ายที่เป็น 'มาห์ราม' เสด็จมาชุมนุมด้วย" (เจ้าทะเลทราย, หน้า 204) หรือบางครั้งจะใช้วิธีแอบดูเพศตรงข้าม เพราะจะพูดคุยกันโดยตรงไม่ได้ อาทิเช่น

หน้าต่างชั้นบนของตัวตุ๊กตาทรงคล้ายหอโบราณนั้นตรงกับกองคาราวานพอดี ผ้าม่านไหวเบา ๆ เมื่อมือเรียวบางของสตรีค่อย ๆ เอื้อมมาแหวกออกจากกัน ใบหน้าที่ซ่อนอยู่ภายใต้ผ้าคลุมดำบางเบาชะโงกออกมาเล็กน้อย... ไป... กลับเข้าข้างใน เขาเงยหน้าขึ้นมาเห็นจะเกิดเรื่อง ไม่งาม แม่ให้แอบดูหรือ (ฟ้าจรดทราย, หน้า 310 - 311)

นอกจากนี้สตรีในฮานาเริ่มจะเต็มไปด้วยเรื่องฟังผืนต่าง ๆ นานา ตลอดจนหมดเวลาไปกับการประดับประดาเครื่องเพชรเครื่องประดับต่าง ๆ ซึ่งก็คงโอ้อวดกันได้เฉพาะในหมู่สตรีเช่นกันเท่านั้น "พวกผู้หญิงเริ่มคุยถึงเรื่องเครื่องเพชรที่ต่างคนประดับประดาเนื้อตัว" (พรสวรรค์, หน้า 20) และสตรีเหล่านั้นจะมีความเหงา ความเบื่อหน่ายในชีวิตประจำวัน ดังบทสนทนาของเจ้าหญิงอาหรับกับกิริณตัวละครใน เจ้าทะเลทราย ที่ว่า

"คุณหม่อว่าพวกเราเป็นอะไรคะ... เราปวดศีรษะจริง ๆ นะคะนี่"

กิริณนิ่งไปชั่วครู่ ก่อนจะตัดสินใจกราบทูลไปตรง ๆ

"เหงาพระเจ้าข้า... เหงาและเบื่อ ไม่มีอะไรมากกว่านี้" (เจ้าทะเลทราย, หน้า 291)

บางครั้งสตรีเหล่านั้นจะหาวิธีสนุกแก้ความเบื่อหน่ายแบบแปลก ๆ เช่น โทรคัสท์ไปคุยกับชายที่ไม่รู้จักหรือบางคนอาจคบชู้ไปเลยก็มี โสภาคมีความเห็นว่าผลจากประเพณีแบ่งแยกชายหญิงทำให้สตรีอาหรับไม่อาจจะออกไปทำงานนอกบ้านได้ แม้สตรีอาหรับบางส่วนจะมีการศึกษาสูงและมีความพร้อมที่จะทำงาน ทำให้สตรีอาหรับที่ไปสัมผัสกับโลกนอกดินแดนอาหรับ ต้องการให้มีการปรับเปลี่ยนบทบาทของสตรี และदनรนต่อสู้ ดังเช่น เจ้าหญิงอินฟีตใน เจ้าทะเลทราย ที่ทรงต่อสู้จนสามารถเปิดโรงเรียน วิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัยสำหรับสตรีล้วน ซึ่งทุกอย่างดำเนินงานด้วยสตรีด้วยเหตุผลที่ว่า "เพื่อเปิดทางให้ผู้หญิงเราพ้นสภาพแค่นี้เป็นคนผลิตลูก ต่อให้ชั้นนี้... ไม่มีอะไรจะทำนอกจากแต่งตัว... กิน แล้วก็ซบเซาบินทาตนเอง" (เจ้าทะเลทราย, หน้า 215) อย่างไรก็ตาม โสภาคแสดงทัศนะเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของสตรีอาหรับไว้ด้วยว่า "การก้าวเข้าสู่โลกปัจจุบันของสตรีอาหรับก็ควรจะดำเนินไปอย่างสุขุม ไม่กระทบกระเทือนต่อกลุ่มที่ยังผูกพันอยู่กับอดีตมากนัก" (ความลับบนแหลมไซไน เล่ม 1, หน้า 278)

นอกจากโสภาคจะให้สัมภาษณ์แสดงทัศนะเรื่องสถานภาพและบทบาทของสตรีอาหรับจากการให้สัมภาษณ์ของเธอ และจากคำพูดผ่านตัวละครในนวนิยายของเธอตั้งได้กล่าวมาแล้วในตอนต้น โสภาคได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับความรักและการแต่งงานระหว่างชาวอาหรับกับชาว

ต่างชาติ ดังปรากฏในโครงเรื่อง ฟ้าจรดทราย และ พรสวรรค์ ด้วยว่า การที่ชาวอาหรับจะรักและแต่งงานกับชาวต่างชาติ ต่างศาสนานั้นเป็นเรื่องยากลำบากและเป็นไปได้ร่อยมาก หรือมักไม่ราบรื่น ดังเช่นที่ซารีฟและมิเชลล์แม้จะมีความพึงพอใจกันและกันอยู่ในใจ แต่ต่างก็ตระหนักถึงปัญหาเรื่องเชื้อชาติและศาสนาว่าจะ เป็นอุปสรรคอันใหญ่หลวงกับการแต่งงาน ดังที่ซารีฟกล่าวกับมิเชลล์ว่า "เชื้อชาติ ศาสนาไกลกันลิบลับ" (ฟ้าจรดทราย, หน้า 242) หรือความคิดคำนึงของมิเชลล์ที่ว่า "ผู้ชายคนนั้นคนละ เชื้อชาติและศาสนาอย่างที่เข่าว่า มีความรู้ดี(. . .) แต่ราวกับว่ามีบางสิ่งบางอย่างกั้นขวางระหว่างเขาและหล่อนตลอดเวลา มิเชลล์คิดว่าตัวหล่อนนั้นแหละที่จะพบกับชนธรรมเนียมประเพณีอะไรไม่ได้ ถ้าจะต้องยอมรับนับถือไปจะตลอดชีวิต" (ฟ้าจรดทราย, หน้า 243) โดยเฉพาะอย่างยิ่งแม้เมื่อมิเชลล์ตกลงใจเปลี่ยนศาสนาและแต่งงานกับซารีฟแล้วเธอก็ยังคงมีความรู้สึกหวั่นวิตกกับการที่สามีจะมีภรรยาอีก ซึ่งขัดกับแนวทางของสังคมที่เธอคุ้นเคย เธอจึงบอกกับซารีฟว่า "ฉันคงไม่คุ้นกับประเพณีมีบ้านหลายบ้านรวมกัน ถ้าเมื่อไหร่ท่านจะต้องทำเช่นนั้น ส่งฉันกลับไปปารีสเถิด" (ฟ้าจรดทราย, หน้า 554) นอกจากนี้การแต่งงานกับชาวต่างชาติจะถูกต่อต้านจากญาติผู้ใหญ่เอง เช่นเมื่อซารีฟตัดสินใจแต่งงานกับมิเชลล์ซึ่งตัดสินใจยอมเปลี่ยนมาถือศาสนาอิสลามแล้ว แต่กระนั้นเจ้าหญิงสไบตามารดาของซารีฟก็ยังไม่พึงพอใจที่จะให้มิเชลล์เป็นภรรยาแต่งงานออกหน้าออกตา นอกจากนี้เสภาคดีข้าเสมอว่า การแต่งงานระหว่างชาวอาหรับกับชาวต่างประเทศ เป็นไปได้ยากและมีปัญหามากมายเป็นที่รู้จักทั่วโลก ดังที่โรแบร์หนุ่มชาวฝรั่งเศสผู้ซึ่งรักใคร่อยู่กับแคซีฟียาหญิงสาวชาวอาหรับได้ปรารภกับมิเชลล์ว่า "ผมเบื่อความยุ่งยากและการลอบหนะที่ทุกซทรมาน เบื่อชนธรรมเนียมประเพณีและความแตกต่างระหว่างผมและแคซีฟิ เราไม่มีวันจะแต่งงานกันได้เลย" (ฟ้าจรดทราย, หน้า 80) และผู้อ่านจะพบปัญหาได้อย่างชัดเจนใน พรสวรรค์ จากตัวละครอลิซาเบ็ท หญิงสาวอเมริกันที่ได้ตัดสินใจแต่งงานกับฮามิดชายอาหรับในอเมริกา และเมื่อทั้งสองได้มาใช้ชีวิตร่วมกันในอาหรับ อลิซาเบ็ทก็ต้องปรับตัวปรับใจอย่างมากตามชนธรรมเนียมประเพณีของอาหรับ แม้ว่าเธอจะไม่ได้เปลี่ยนศาสนามานับถืออิสลามก็ตามที แต่กระนั้นเธอก็ต้องพบกับสภาพแวดล้อมและชนธรรมเนียมประเพณีที่ทำให้เธอกลายเป็นคนคิดมาก ทั้งมีความเครียดอยู่ในใจตลอดเวลา จนเป็นโรคความดันโลหิตสูงประจำตัวอันเนื่องมาจากความเครียดในที่สุด เธอต้องทุกข์ระทมเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะช่วยสาเหตุจากการที่สามีมีภรรยาอีกสามคน การที่สามีแสดงความเป็นหนึ่ง เป็นใหญ่ ไม่รับฟังความคิดเห็นของเธอที่ตรงกันข้ามกับลักษณะชายในสังคมอเมริกัน ตลอดจนการที่สามียังคงมองเห็นถึงความต่างระหว่างเขากับเธออยู่ร่ำไป ดังที่ อลิซาเบ็ทได้กล่าวกับเจ้าหญิงบาอี้อามารดาของฮามิดว่า

"หม่อนฉันกับมุเลห์ฮามิด ไม่สามารถทนทานความบกพร่องของแต่ละฝ่ายได้อีกต่อไป เพคะ โดยเฉพาะตัวหม่อนฉันเอง เป็นผู้ที่บกพร่องมากที่สุดในสายตาของสามี

จริงอย่างที่มิผู้เคยพูดว่า ต่อให้หมอนฉันแต่งตัวกลมหน้าอย่างไรหมอนฉันก็ไม่มีวันจะกลายเป็นผู้หญิงที่น่าอย่างหมดเปลือก" (พรสวรรค์, หน้า 853)

ตัวอย่างดังกล่าวเป็นการแสดงให้เห็นถึงความทุกข์และความลำบากในการที่จะแต่งงานกับชาวอาหรับและใช้ชีวิตอยู่ในอาหรับ ทักษะดังกล่าวนี้จึงเป็นส่วนหนึ่งของปมปัญหาในโครงเรื่องอย่างชัดเจน

นอกจากนี้การจบเรื่อง ยังมีรักที่อัยคการ์ โดยแสดงให้เห็นว่า ตัวละครสลิดาสาวชาวไทยมีความสุขเป็นอันมากในการแต่งงานกับรามเรน หม่อมตาวาเร็ด ก็เพราะพวกตาวาเร็ดเป็นเบตุนที่มีลักษณะตรงกันข้ามกับชายอาหรับทั่ว ๆ ไป อีกทั้งลักษณะครอบครัวของตาวาเร็ดก็ต่างไปจากครอบครัวอาหรับทั่ว ๆ ไป ดังได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 2 ดังนั้นสลิดาจึงสามารถอยู่ร่วมกับรามเรนได้อย่างมีความสุข เพราะไม่ต้องปรับตัวปรับใจให้เข้ากับสังคมของชาวอาหรับทั่ว ๆ ไปมากนัก เหมือนกับทมิเซลล์ใน น้ำจืดทราย และอลิซาเบทใน พรสวรรค์ ต้องประสบ ดังนั้นเรื่อง ยังมีรักที่อัยคการ์ จึงเป็นการเขียนเพื่อสนับสนุนทัศนะที่ว่า การที่ชาวต่างชาติจะแต่งงานกับชาวอาหรับและใช้ชีวิตอยู่ในอาหรับเป็นเรื่องมีอุปสรรค และก่อให้เกิดความทุกข์อันเนื่องมาจากความขัดแย้งกับรูปแบบวิถีการดำเนินชีวิตของชาวอาหรับอย่างมาก

ทัศนะต่อความสัมพันธ์กับต่างประเทศของอาหรับ โสภาคแสดงทัศนะความสัมพันธ์ระหว่างชีวิตกับอาหรับว่าน่าจะเป็นมิตรที่ดีต่อกัน หรืออยู่ร่วมกันโดยสันติได้ เพราะต่างสืบเชื้อสายมาจากบรรพบุรุษเดียวกัน โสภาคให้ภาพความสัมพันธ์อันดีระหว่างชาวยิว และมุสลิมอาหรับไว้ในเหตุการณ์บางตอนของ ความลับบนแหลมไซไน ว่า ดร. ฮาริมเป็นผู้พาเจ้าชายอีซซาร์และ เอมิลา ไปส่งที่ชายฝั่งทะเลแดงก่อนเดินทางไปไซไนซึ่งขณะนั้นยิวยึดครองอยู่ ตลอดจนจากคำกล่าวของ ดร. ฮาริมกับเจ้าชายอีซซาร์ที่สะท้อนให้เห็นว่า สงครามระหว่างชาวยิวและอาหรับทำให้ต่างสูญเสียชีวิตเลือดเนื้อและผู้คน ไปเป็นจำนวนมาก ดังนั้นทั้งสองฝ่ายจึงน่าจะหันมาเสริมสร้างมิตรภาพและความสงบเพื่อยุติการสูญเสียและยุติสงครามที่ไม่เคยให้อะไรกับใครอย่างแท้จริง

กล่าวโดยสรุปแม้โดยทั่วไป โสภาคจะประทับใจและชื่นชมดินแดนอาหรับ แต่ทว่าทัศนะที่เห็นได้เด่นชัดของเธอคือ ทัศนะต่อสถานภาพและบทบาทของสตรีอาหรับ ที่เธอเสนอน่าจะมีการปรับเปลี่ยนไปบ้าง เพื่อโอกาสที่ดีขึ้นของสตรีอาหรับ ตลอดจนจะเป็นประโยชน์ต่อสตรีและส่งผลไปถึงสังคมอาหรับโดยส่วนรวมในที่สุด นอกจากนี้ทัศนะที่โสภาคแสดงไว้ด้วยคือ ทัศนะเรื่องการที่ชาวต่างชาติจะแต่งงานกับชาวอาหรับ โดยเธอเห็นว่าเป็นเรื่องยากลำบากมีอุปสรรคและปัญหา

สำหรับชาวต่างชาติที่จะไปใช้ชีวิตร่วมกับชาวอาหรับผู้เคร่งครัดในกฎประเพณีอันเนื่องมาแต่ศาสนา และจารีตชาวทะเลทราย เพราะแม้แต่หญิงอาหรับบางส่วนเอง โดยเฉพาะพวกที่ได้รับการศึกษา จากต่างประเทศก็ยังมีรู้สึกอึดอัด และขัดแย้งกับรูปแบบการดำเนินชีวิตของตน

สำหรับประภัสสร เสวิกุล เขาได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า ภาพอาหรับในทัศนะของเขาคือ ทะเลทราย และศาสนาอิสลาม ดังนั้นในนวนิยายเรื่อง ซิด เขาจึงให้ภาพและสีสันของฉาก ทะเลทราย และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ศาสนาอิสลามกับชาวทะเลทรายอย่างละเอียดชัดเจน ดังได้กล่าวมาแล้วในส่วนที่ว่าด้วยการใช้ฉากอาหรับกับการวางโครงเรื่อง สำหรับการสร้าง ตัวละครชาวเมืองกับเบดูอินนั้น ประภัสสรสร้างจากทัศนะที่ว่าชาวเมืองจะมีลักษณะหลงใหลไปกับ แสงสีต่าง ๆ ที่ชาวตะวันตกนำเข้าไปในอาหรับได้ง่าย จึงไม่ได้คิดจะต่อสู้กับชาติผู้ปกครอง ชาวเมืองมักจะเป็นชนชั้นสูงและชนชั้นกลางที่นิยมบริโภคความสนุกสนานทั้งได้ประโยชน์จากการ ค้าขาย ทำให้เงินสะพัดขึ้น จึงไม่ได้คิดจะต่อสู้เรียกร้องเอกราชจากชาติผู้ปกครอง ตรงกันข้าม กับตัวละครเบดูอินที่เขาสร้างขึ้นจากทัศนะที่ว่า "ทุกคนก็มีความรู้เท่าเทียมกัน มีความดีเลวเท่ากัน" (สัมภาษณ์ ประภัสสร เสวิกุล, 12 ธันวาคม 2534) ทั้งมีทัศนะต่อเบดูอินด้วยว่า "เบดูอิน เป็นชนกลุ่มใหญ่ เขาก็มีโอกาสดูปกครองประเทศได้ อย่างลิเบีย นี่ก็เป็นอย่างนั้น" (สัมภาษณ์ ประภัสสร เสวิกุล, 12 ธันวาคม 2534) ดังนั้นเขาจึงสร้างตัวละครดาวิชเป็นเผ่าเบดูอิน แต่ให้บทบาทเป็นผู้นำทางการเมืองระดับชาติ ทั้งนี้ก็เพราะเขามิทัศนะว่าเบดูอินก็มีความเป็นมนุษย์ เท่า ๆ กับคนกลุ่มอื่นในโลก เพียงแต่คนเหล่านั้นอาจจะขาดโอกาสที่จะแสดงความสามารถในระบบ สังคมอีกแบบหนึ่งที่แตกต่างกันไปจากตน ประภัสสรเสนอทัศนะชื่นชมและยกย่องเบดูอินอย่างมากด้วยการจบเรื่องที่ให้ดาวิชลงนามในหนังสือลาออกจากการเป็นนายกรัฐมนตรีว่า "ซิดดาวิช" โดยเน้นที่จะใช้คำว่า "ซิด" เพื่อแสดงถึงความเป็นเบดูอินนั่นเอง

ทัศนะต่อเศรษฐกิจของอาหรับ ประภัสสรมีทัศนะว่าเศรษฐกิจของอาหรับขึ้นอยู่กับน้ำมัน ทรัพยากรสำคัญ แต่อยู่ที่การจัดสรรของผู้นำประเทศด้วยว่าจัดสรรอย่างดีหรือไม่ ถ้าเป็นการทำ เพื่อผลประโยชน์ของประชาชนก็จะทำให้ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น แต่ถ้าจัดสรรเพื่อส่วนตัว บ้านเมืองก็พลอยแย่ไปด้วย ซึ่งประภัสสรได้เสนอทัศนะไว้อย่างชัดเจนใน ซิด ว่า คณะรัฐบาล ของเจ้าชายไฟซาลมังกอบโกยผลประโยชน์จากน้ำมันไว้เฉพาะหมั้นตน สภานบ้านเมืองจึงมิได้มีอะไร ดีขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลประโยชน์จากน้ำมันมิได้ตกไปถึงพวกเบดูอิน ทั้ง ๆ ที่พวกเบดูอินได้รับความเดือดร้อนจากการขูดเจาะน้ำมัน เพราะต้องอพยพออกจากพื้นที่ที่ชาวต่างชาติซื้อสัมปทานน้ำมัน ได้แล้ว

ทัศนคติเกี่ยวกับศาสนา ประภัสสรได้ให้สัมภาษณ์แสดงทัศนคติของเขาต่อศาสนาใน ซึก ไว้ว่า "ศาสนาทุกศาสนาดีงามทั้งนั้น" (สัมภาษณ์ ประภัสสร เสวิกุล, 12 ธันวาคม 2534) และด้วยทัศนคติดังกล่าว ประภัสสรจึงได้นำทัศนคติมาเสนอผ่านภาพลัทธิพันธภาพระหว่างตัวละคร ดาวิชกับสารคุณเบอร์นาร์ต โยล์ม บทหลวงของศาสนาคริสต์ โดยแสดงให้เห็นว่า แม้ดาวิชจะเป็นเบตอินที่เคร่งศาสนาอิสลามที่มีบทบัญญัติและจารีตที่แน่นหนามาก ทว่าดาวิชก็มีใจเปิดกว้างยอมรับและมีสัมพันธ์ภาพที่ดีกับสารคุณเบอร์นาร์ตได้ เมื่อเขาได้ประจักษ์ถึงน้ำใจ ความตั้งใจจริง และความหวังดีจากสารคุณเบอร์นาร์ต โยล์ม ในความพยายามที่จะเคี้ยวเชิญให้เขาได้เรียนหนังสือด้วยจุดมุ่งหมายว่าต้องการหลอมกรายให้เป็นเครื่องแก้วเจียร ในอันมีค่าเพื่อที่จะทำให้อื่น ๆ รักทราชมืดอื่นในทะเลทราย และเมื่อดาวิชประสบความสำเร็จในการเล่าเรียนอย่างดียิ่ง สารคุณเบอร์นาร์ต โยล์มก็ชื่นชมยินดี และรักใคร่ดาวิชอย่างจริงใจแม้จะรู้ว่าดาวิชไม่ชอบชาวตะวันตกทั้งต่อต้านชาวตะวันตกด้วย สำหรับดาวิช เมื่อเขามีความทุกข์ใจหรือมีปัญหา คับข้องใจมาก ๆ เขาก็จะไปปรึกษาขอคำแนะนำจากสารคุณเบอร์นาร์ต ผู้ให้กำลังใจ และเป็นที่ยังทางใจของเขาเสมอ เช่น เมื่อดาวิชเสียใจที่ลูกนางเบซาร์แม่ของลิเดียหญิงคนรักของเขา หลอกว่าลิเดียหนีไปกับชายอื่นแล้ว ดาวิชจึงไปปรับทุกข์กับสารคุณเบอร์นาร์ต และได้รับคำปลอบโยนให้พยายามลืมเรื่องนี้เสีย ดาวิชจึงต่อว่า ๆ สารคุณไม่เคยมีความรักจริงจังเช่นนี้ได้ สารคุณจึงเตือนสติดาวิชด้วยการกล่าวว่า ที่จริงตนมีความรักมากมายที่จะให้กับคนทุกคนในโลก ดาวิชจึงสงบใจได้ด้วยตระหนักถึงความจริงใจในถ้อยคำและการกระทำดังกล่าวของสารคุณ ผู้ให้กำลังใจ เห็นเสมอมาว่า มิได้กระทำการสิ่งใด หรือช่วยเหลือใคร โดยยึดถือผลประโยชน์เฉพาะตนหรือพวกของตน เป็นที่ตั้ง ประภัสสรสะท้อนทัศนคติอย่างชัดเจนจากเหตุการณ์ที่ พันโทชาร์ล ไปปรับทุกข์กับสารคุณเบอร์นาร์ตด้วยไม่พอใจที่กษัตริย์นำยึดขอตัวดาวิชไปเป็นทหารประจำพระองค์ โดยให้เหตุผลว่า จะทำให้อุดหนุนของ เขาคือตั้งใจจะให้ดาวิชกลับไปเป็นผู้นำเผ่าเบตอินเพื่อความเป็นปึกแผ่นของ ไบเตอร์ฮับัต สารคุณจึงย้อนถามไปว่า เพื่อความเป็นปึกแผ่นของ ไบเตอร์ฮับัตหรือของอังกฤษกันแน่ ด้วยสารคุณรู้เท่าทันแผนต้องการดงการยึดครอง ไบเตอร์ฮับัตของพันโทชาร์ล ทั้งได้บอกกับพันโทชาร์ลว่า เรื่องดังกล่าวตนไม่อาจให้คำแนะนำใด ๆ ได้ เพราะมิได้เป็นเรื่องทางศาสนกิจ ประภัสสรให้ภาพความสัมพันธ์อันดีระหว่างตัวละครทั้งสอง เป็นความรัก ความผูกพัน และความเอื้ออาทรของผู้ที่แม้จะต่างยึดมั่นในแนวทางของศาสนาของตน แต่ก็มีใจกว้างพอจะรับมิตรภาพจากผู้ที่นับถือศาสนาอื่น ได้ด้วยความจริงใจ ในฐานะมนุษย์ด้วยกัน ประภัสสรแสดงให้เห็นว่า เมื่อดาวิชได้รับทราบข่าวการตายของสารคุณเบอร์นาร์ต โยล์ม อันเนื่องมาจากการต่อสู้ปะทะกันระหว่างทหารอังกฤษและพวกเบตอินผู้เรียกตัวเองว่าเอกราช เขาก็รีบไปที่โบสถ์ของชาวคริสต์ที่ตนถูกเฆาราบเรียนทันที และเมื่อได้เห็นศพของสารคุณเบอร์นาร์ต ที่กอดมหาหงา เชนถูกไฟไหม้เกรียม เขาก็เกิดความรู้สึกสะเทือนใจและเสียใจอย่างลึกซึ้ง จึงเป็นการสะท้อนให้เห็นมิตรภาพและความผูกพันของคนดีที่แม้

จะต่างศาสนาแต่ก็เป็นมิตรที่ติดต่อกันได้ ด้วยศาสนาทุกศาสนามีได้เป็นเครื่องกีดขวางมิตรภาพอันดีระหว่างคนต่างศาสนาแต่อย่างใด เพราะจุดหมายสูงสุดของทุกศาสนาคือต้องการให้คนทุกคนเป็นคนดีนั่นเอง

ทัศนคติต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ประภัสสรตอบคำสัมภาษณ์แสดงทัศนคติต่อความสัมพันธ์ระหว่างอาหรับกับประเทศมหาอำนาจไว้ว่า อาหรับถูกรุกรานในหลายรูปแบบ เช่น การรุกรานด้วยทหารแบบที่อิตาลีทำ การรุกรานทางการเมืองแบบที่อังกฤษทำ หรือรุกรานด้วยเศรษฐกิจอย่างที่อเมริกาทำ โดยแสดงให้เห็นว่าการที่อิตาลีและอังกฤษเข้าครอบครองอาหรับก็เพราะเรื่องที่ตั้งของอาหรับ ทว่าหลังการค้นพบน้ำมันทำให้อาหรับมีบทบาทหรือมีอิทธิพลต่อโลกสหรัฐอเมริกาก็เปลี่ยนรูปแบบการรุกรานจากการใช้กำลังทหารอย่างที่อิตาลีหรืออังกฤษนำมาเป็นการรุกรานทางเศรษฐกิจ ด้วยการพยายามแทรกแซง มีบทบาทในการตัดสินใจ เรื่องสัมปทานน้ำมันในอาหรับที่สร้างผลประโยชน์มหาศาลให้อเมริกา ทำให้อาหรับไม่มีอิสระอย่างแท้จริงในการกำหนดบทบาทหรือนโยบายกับต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับน้ำมันของตน

ดังนั้น ประภัสสรจึงมีทัศนคติชื่นชมพวกเบดูอิน ซึ่งเขาเห็นว่าเป็นผู้เคร่งศาสนาและมีความเป็นตัวของตัวเองมากต่างจากชาวเมืองที่หลงใหลสิ่งต่าง ๆ ใต้ง่าย และคำนึงถึงเฉพาะผลประโยชน์ส่วนตัว และมีทัศนคติต่อเศรษฐกิจว่าน้ำมันเป็นรายได้หลักของอาหรับ จึงควรจัดสรรอย่างเป็นธรรมเพื่อเป็นประโยชน์กับทุกคนในสังคม ตลอดจนทัศนคติเกี่ยวกับศาสนาที่เขาเห็นว่าศาสนามีได้เป็นเครื่องกีดขวางมิตรภาพอันดีงามของมนุษย์ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งทัศนคติในด้านความสัมพันธ์กับต่างประเทศที่เขาเห็นว่าอาหรับมักจะถูกประเทศมหาอำนาจรุกรานอยู่เสมอ

ดังนั้น ทัศนคติของลักษณะชาติ โสภาค สุวรรณ และประภัสสร เสวิกุล ที่มีต่ออาหรับส่วนใหญ่จะคล้ายกัน เช่น อาหรับเป็นดินแดนที่ลึกลับ น่าสนใจ ภูมิศาสตร์ของอาหรับมีผลต่อการดำเนินชีวิตของชาวอาหรับ เศรษฐกิจของอาหรับขึ้นอยู่กับน้ำมัน ๆ ทำให้ชาวอาหรับส่วนใหญ่มั่งคั่ง มีความเป็นอยู่ดี สำหรับประภัสสรมีทัศนคติต่างไปบ้าง เนื่องจากเขามีทัศนคติว่าผลประโยชน์จากน้ำมัน ไม่ได้กระจายทั่วถึง มีเพียงคนบางกลุ่มเท่านั้นที่ได้รับประโยชน์จากการนี้ ประชากรชาวอาหรับเป็นผู้ที่ฉลาด ทรหด อดทน แต่มีอารมณ์แรงด้วยเช่นกัน สำหรับประภัสสรเขามีทัศนคติชื่นชมเบดูอินมากกว่าชาวเมือง ทัศนคติที่แตกต่างกันไปบ้างของนักเขียนทั้งสาม ได้แก่ ทัศนคติต่อศาสนา ทั้งนี้เพราะลักษณะชาติเสนอว่า แม้จะมีศาสนาแต่พวกเบดูอินก็ยังมีมีความเชื่อศรัทธาในเทพเจ้า ขณะที่โสภาคและประภัสสรมีทัศนคติว่าศาสนาอิสลามมีอิทธิพลและมีบทบาทต่อวิถีการดำเนินชีวิตของชาวอาหรับสูง ในทุก ๆ ด้าน ประภัสสรเสนอทัศนคติเรื่องศาสนาเพิ่มเติมอีกด้วยว่า ศาสนาทุกศาสนาล้วนดีงามด้วยกันทั้งสิ้น และผู้ที่นับถือศาสนาต่างหากก็สามารถเป็นมิตรที่ติดต่อกันได้ ทัศนคติโดดเด่นของ

โสภาคได้แก่ ทศนะเกี่ยวกับวิถีการดำเนินชีวิตของสตรีอาหรับในเรื่องเกี่ยวกับสถานภาพและบทบาทสตรี ซึ่งเธอมีทัศนะว่า สตรีอาหรับยังด้อยในเรื่องสถานภาพและบทบาทอยู่อีกมากเมื่อเทียบกับสตรีในภูมิภาคอื่น ๆ อีกทั้งทัศนะเรื่องความรักและการแต่งงานระหว่างชาวอาหรับกับชาวต่างชาติ ซึ่งเธอมีทัศนะว่าจะต้องมีอุปสรรคและปัญหาอย่างมากมายใหญ่หลวง ส่วนลักษณะดีและประภัสสรมิได้มีทัศนะดังกล่าว ดังจะเห็นได้ว่า ตัวละครสตรีอาหรับที่มีปรากฏในนวนิยายของนักเขียนทั้งสองมิได้แสดงถึงความด้อยในสถานภาพหรือบทบาทที่เสียเปรียบชายอาหรับแต่อย่างใด ทศนะของนักเขียนทั้งสามที่มีต่ออาหรับโดยภาพรวมแล้ว ส่วนใหญ่มีลักษณะคล้ายกันดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น หากแต่มีรายละเอียดหรือจะเน้นในการนำเสนอที่ต่างกันไป ทศนะต่อความสัมพันธ์กับต่างประเทศโสภาคมีทัศนะว่า อาหรับกับยิวน่าที่จะมีสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกันได้เพราะต่างสืบเชื้อสายมาจากบรรพบุรุษเดียวกัน ส่วนประภัสสรมีทัศนะว่า อาหรับถูกรุกรานจากประเทศมหาอำนาจต่าง ๆ อยู่เสมอ สำหรับอารยธรรมอียิปต์โบราณ ลักษณะดีมีทัศนะชื่นชมว่าอารยธรรมอียิปต์โบราณมีความยิ่งใหญ่ ทั้งเป็นพื้นฐานของวิทยาการปัจจุบันบางอย่างด้วย

การใช้ฉากอาหรับในการวางโครงเรื่องของนักเขียนทั้งสาม ต่างล้วนแสดงให้เห็นถึงทัศนะของพวกเขามีต่ออาหรับอย่างชัดเจนว่าพวกเขาใช้ฉากอาหรับกับโครงเรื่องเกี่ยวกับอะไร ทั้งนี้เพราะโดยภาพรวมแล้วพวกเขามีทัศนะอย่างไรต่ออาหรับ เช่น ลักษณะดีใช้ฉากอาหรับกับโครงเรื่องการเมืองที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อเรื่องเทพเจ้าและน้ำมันก็เพราะเธอมีทัศนะว่าดินแดนอาหรับ เป็นดินแดนที่มีบรรยากาศลึกลับด้วยกลิ่นอายของอารยธรรมโบราณ ชาวอาหรับบางส่วนยังคงมีความเชื่อเรื่องเทพเจ้าเป็นอย่างมาก จนทำให้มีผู้นำมาใช้เป็นเครื่องมือทางการเมืองได้ อีกทั้งทัศนะต่อน้ำมันของอาหรับที่ว่า การมีน้ำมันนั้นเป็นเสมือนดาบสองคม กล่าวคือ น้ำมันทำให้อาหรับมีบทบาทต่อความเป็นไปของโลก ขณะเดียวกันชาติมหาอำนาจก็พยายามแทรกแซงเพราะต้องการควบคุมเรื่องน้ำมัน อาหรับจึงไม่มีอิสระหรือไม่เป็นตัวของตัวเองมากนัก สำหรับโสภาคเธอมีทัศนะว่า อาหรับเป็นดินแดนที่ลึกลับด้วยขนบธรรมเนียมประเพณีที่ยากจะมีผู้ล่วงรู้ได้ง่าย ๆ อีกทั้งทัศนะที่เด่นชัดของเธอในเรื่องทัศนะต่อสถานภาพและบทบาทของสตรีอาหรับที่ถูกจำกัดและเสียเปรียบชายอาหรับเป็นอย่างมาก ดังนั้นเธอจึงเสนอทัศนะดังกล่าวผ่านนวนิยายแนวผจญภัย หรือแนวครอบครัวที่เธอถนัด โดยแสดงให้เห็นถึงความทุกข์ ความเสียเปรียบ ข้อจำกัดสำหรับสตรีอาหรับ ตลอดจนประภัสสรที่สนใจใช้ฉากอาหรับในนวนิยายแนวการเมืองของเขาก็น่าจะเพราะเขามีทัศนะว่าศาสนาอิสลามมีอิทธิพลและมีบทบาทต่อการเมืองของอาหรับสูงมาก ศาสนาอิสลามจึงทำให้ฉากอาหรับมีสีสัน جذابตาชวนทำให้โครงเรื่องการเมืองของเขาเด่นชัด นับเป็นการใช้ฉากอาหรับกับการวางโครงเรื่องที่มีความสัมพันธ์อย่างตึกกับทัศนะของพวกเขา

บทสรุป

จากการศึกษาภาพของสังคมและวัฒนธรรมอาหารับในนวนิยายของลักษณะวัตติ โสภาค สุวรรณ และประภัสสร เสวิกุล พบว่าภาพดังกล่าวเป็นภาพของสังคมและวัฒนธรรมอาหารับที่มีความเป็นปัจจุบัน ต่างจากที่เคยมีมาในวงวรรณกรรมไทย ซึ่งส่วนใหญ่จะมีปรากฏอยู่ตามวรรณคดีไทยในสมัยก่อนแต่ก็เป็นการให้ภาพอาหารับที่ไม่เด่นชัดนักทั้งเป็นภาพอาหารับในสมัยโบราณ ต่างจากภาพอาหารับของนักเขียนทั้งสามที่มีความเป็นปัจจุบันและมีความเด่นชัดตามสมควร แม้เนื้อหาในนวนิยายของพวกเรา และโดยเฉพาะอย่างยิ่งอิทธิพลที่ทำให้พวกเขาเลือกใช้จากอาหารับ ตลอดจนวิธีการหาข้อมูล ในการสร้างจากอาหารับจะต่างกันออกไป กล่าวคืออิทธิพลที่ทำให้ลักษณะวัตติเลือกใช้จากอาหารับ ได้แก่ ความสนใจและฝังใจในเรื่องที่เธอเกือบจะชอนไชไปเรียนที่ประเทศอิหร่าน เพราะสนใจในด้านศิลปะและวัฒนธรรมอิหร่านหรือเปอร์เซีย อิทธิพลในเรื่องอารยธรรมอียิปต์โบราณ การมีความรู้เรื่องเทพเจ้าอียิปต์ ตลอดจนความสนใจเรื่องการเมืองระหว่างประเทศ โดยใช้ข้อมูล ในการสร้างจากอาหารับจากการค้นคว้าจากสื่อสารสนเทศต่าง ๆ ขณะที่อิทธิพลที่ทำให้โสภาค สุวรรณ ใช้จากอาหารับ คือ อิทธิพลจากความภาคภูมิใจในประสบการณ์เกี่ยวกับอาหารับของบิดามารดาเธอในฐานะที่เคยอยู่อาหารับมานานเกินไป ตลอดจน อิทธิพลจากประสบการณ์ที่เธอเคยไปอยู่อาหารับมาเอง ดังนั้นข้อมูลที่ใช้ในการสร้างจากอาหารับส่วนใหญ่ของเธอก็ได้มาจากประสบการณ์ แต่ก็มีการค้นหาจากสื่อสารสนเทศต่าง ๆ ด้วยเช่นกัน และสำหรับประภัสสร เสวิกุล อิทธิพลที่ทำให้เขาใช้จากอาหารับคือ อิทธิพลจากหนังสือและสื่อสารสนเทศต่าง ๆ ที่ทำให้เขาเกิดความประทับใจดินแดนอาหารับที่มีความรุนแรง มีความขัดแย้งสูงทั้งมีสีสันฉูดฉาด เพราะศาสนาอิสลามอิทธิพลและมีบทบาทสูงในการกำหนดรูปแบบของสังคมอาหารับ โดยเขาได้ใช้ข้อมูลในการสร้างจากอาหารับจากสื่อสารสนเทศต่าง ๆ เช่นเดียวกับลักษณะวัตติ และจากการศึกษารังอิทธิพลที่ทำให้นักเขียนทั้งสามได้ให้ข้อมูลในด้านต่าง ๆ เพื่อนำมาสร้างเป็นจากอาหารับทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม อันเป็นส่วนหนึ่งของภาพของสังคมและวัฒนธรรมอาหารับดังนี้คือ

ด้านภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ และการคมนาคม พบว่าส่วนใหญ่ภูมิศาสตร์อาหารับที่นักเขียนนำมาเสนอ คือ ภูมิประเทศที่เป็นทะเลทราย โดยมีบางส่วนของพื้นที่ที่อยู่ติดกับทะเลบ้าง ลักษณะอากาศที่กล่าวถึง ในอาหารับ คือ กลางวันอากาศจะร้อนจัด และในทางตรงกันข้ามจะมีอากาศที่หนาวจัดในเวลาากลางคืน แต่โสภาคได้ให้รายละเอียดทางด้านนี้เพิ่มเติม คือ มีการกล่าวถึงพื้นที่อาหารับในส่วนที่มีอากาศหนาวจัดจนมีหิมะตก และสามารถเล่นสกีได้ พืช อาหารับที่มีการกล่าวถึงคือ อินทผลัม และ บาล์ม สำหรับโสภาคนั้นได้เพิ่มเติมในส่วนนี้ โดยกล่าวถึงพืชที่มีอยู่ในเขตเมดิเตอร์เรเนียน เช่น สตรอเบอร์รี่ แดงหวาน แอพรicot ฯลฯ สัตว์ที่ใช้ในจากอาหารับ คือ อูฐ

อันเป็นเสมือนสัญลักษณ์ของทะเลทราย ซึ่งโสภาคได้กล่าวถึงสัตว์อื่น ๆ เช่น กวาง และเนื้อทราย ฯลฯ เพิ่มขึ้นมาในงานของเธอ ทางด้านเศรษฐกิจนั้นนักเขียนทั้งสามเห็นพ้องต้องกันว่า เศรษฐกิจหลักของอาหรับขึ้นอยู่กับน้ำมันเป็นประการสำคัญ โดยประภัสสรได้เพิ่มเติมรายละเอียดในเรื่องของการขุดเจาะน้ำมันในอาหรับบางประเทศขึ้นมาด้วย แต่ลักษณะดีและโสภาคได้เสนอเพิ่มเติมว่า นอกจากน้ำมันแล้ว อาหรับยังมีรายได้จากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวชมโบราณวัตถุและโบราณสถานด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศอียิปต์ ส่วนการคมนาคมนั้น นักเขียนทั้งสามเสนอว่าชาวอาหรับนิยมใช้สัตว์อื่นได้แก่ อูฐ และม้าเป็นพาหนะ สำหรับการเดินทางในพื้นที่ที่เป็นทะเลทราย ส่วนการคมนาคมภายในตัวเมืองนั้นมีการใช้พาหนะประเภทต่าง ๆ เช่นเดียวกับที่นานาอารยประเทศมีใช้ เช่น เครื่องบิน รถไฟ และรถยนต์ สำหรับถนนรถยนต์นั้น มักมีการสร้างคูขนานไปกับท่อส่งน้ำมันเป็นส่วนใหญ่

ด้านประชากร สภาพบ้านเมือง และวิถีการดำเนินชีวิตของชาวอาหรับ จากการวิเคราะห์ในประเด็นนี้ พบว่า ประชากรของอาหรับนั้นประกอบด้วยชนจากหลายเชื้อและเผ่าพันธุ์ จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้ชาวอาหรับมีลักษณะรูปร่างหน้าตาแตกต่างกันออกไป โดยอาจจัดแบ่งอย่างกว้าง ๆ ออกได้เป็นสองกลุ่ม คือกลุ่มคนผิวขาวและกลุ่มคนผิวดำ ประชากรของอาหรับนั้นจำแนกจากลักษณะความเป็นอยู่ออกได้เป็นสองกลุ่ม คือ ชาวเมือง และชาวทะเลทรายหรือเบดูอิน ชาวเมืองของอาหรับนั้นเป็นพวกที่อาศัยอยู่ในตัวเมืองและบริเวณใกล้เคียงรอบนอก และมีวัฒนธรรมความเป็นอยู่เช่นเดียวกับชาติตะวันตก ซึ่งประภัสสรเห็นว่า ชาวเมืองของอาหรับได้รับอิทธิพลในด้านอารยธรรมการดำเนินชีวิตจากชาวตะวันตกมากกว่าพวกเบดูอิน อาชีพของชาวเมืองอาหรับส่วนใหญ่ คือการรับราชการและเป็นนักธุรกิจ ในขณะที่ชาวเบดูอินนั้นยังคงลักษณะเดิมในการดำเนินชีวิตในทะเลทรายใกล้เคียงกับบรรพบุรุษนับร้อยปีมาแล้วกล่าวคือ ชาวเบดูอินนั้นประกอบอาชีพเลี้ยงสัตว์ โดยมีกระโจมเป็นที่สำหรับพักอาศัย และจะเดินทางเร่ร่อนไปมาในทะเลทรายเพื่อหาแหล่ง โอเอซิส

ด้านการศาสนาของอาหรับ ทั้งโสภาคและประภัสสร นำเสนอศาสนาอิสลามโดยแสดงให้เห็นว่าศาสนานี้มีอิทธิพลและมีบทบาทต่อแนวทางวิถีการดำเนินชีวิตของชาวอาหรับมาก ส่วนศาสนาที่ปรากฏในงานของลักษณะดีนั้น เป็นเพียงความเชื่อและความศรัทธาในเทพเจ้าต่าง ๆ ของอียิปต์เท่านั้น

ด้านกฎหมาย การเมือง การปกครอง และความสัมพันธ์กับต่างประเทศของอาหรับ พบว่า กฎหมายของอาหรับที่มีผลในการบังคับใช้นั้น ได้รับอิทธิพลจากบทบัญญัติในคัมภีร์อัลกุรอาน

ของศาสนาอิสลามผสมผสานกับจารีตของชาวทะเลทราย ซึ่งบัญญัติออกมาเป็นบทลงโทษที่เด็ดขาดรุนแรงมีผลบังคับใช้กับทุกคนในสังคม

ส่วนด้านการเมืองและการปกครองนั้นอาหรับมีหลายระบอบ กล่าวคือลักษณะวิดิเสนอ ระบอบการปกครองแบบสม่าพันธุ์รัฐ ในขณะที่โสภาคและประกัสสรได้เสนอ ระบอบ สมบูรณาญาสิทธิราชย์มีพระมหากษัตริย์เป็นผู้ปกครอง โดยประกัสสรได้ขยายความในงานเขียนของตนว่า ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์นั้นมีการพัฒนาเป็นระบอบประชาธิปไตยในเวลาต่อมา ซึ่งจัดให้มีการเลือกตั้งทั่วไป และมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขของประเทศ และเป็นการปกครอง ระบอบสาธารณรัฐอิสลามมิกในที่สุด แต่เป็นการนำเสนอการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองของ อาหรับเพียงประเทศเดียว นอกจากนี้ โสภาคและประกัสสรได้เสนอรูปแบบของการปกครองที่มี ลักษณะเป็นเอกลักษณ์ของชาวอาหรับ คือการปกครองของชาวเบดูอินที่มีชัคเป็นหัวหน้าเผ่าหรือ ผู้ปกครอง

ส่วนความสัมพันธ์กับต่างประเทศนั้น นักเขียนทั้งสามนำเสนอออกมาสองลักษณะ คือ หนึ่ง ความสัมพันธ์ระหว่างอาหรับด้วยกัน ซึ่งมีทั้งในเชิงบวกและในเชิงลบ กล่าวคือ อาหรับบาง ประเทศมีความสัมพันธ์กับประเทศอาหรับด้วยกัน แต่อาจจะแทรกแซงอาหรับที่มีการปกครอง คนละระบอบกับตน และสอง ความสัมพันธ์ระหว่างอาหรับกับประเทศอื่น ๆ ทั่วโลก นักเขียนทั้ง สามได้เสนอว่าประเทศต่าง ๆ นั้นต้องการมีความสัมพันธ์ที่ดีกับกลุ่มอาหรับ เนื่องจากอาหรับเป็น ดินแดนที่น้ำมันอันเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการพัฒนาบ้านเมือง และต่างชาติต้องการยึดครองอาหรับ เพราะเป็นดินแดนที่เป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญของโลก เนื่องจากมีอาณาเขตติดต่อกับทวีปต่าง ๆ ถึง สามทวีป คือ เอเชีย ยุโรป และแอฟริกา

ด้านวัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยมและความเชื่อของชาวอาหรับ โสภาคและประกัสสร ได้เสนอว่า สิ่งเหล่านี้เป็นผลมาจากการนำบัญญัติของศาสนาอิสลาม มาผนวกกับลักษณะ ชนบทรรมนิยมและจารีตของชาวทะเลทรายที่สืบทอดมาแต่โบราณ มาเป็นตัวกำหนดความเป็นอยู่ ในสังคม ทั้งชาวเมืองและชาวทะเลทราย แต่ประกัสสรนั้นเน้นภาพของประเพณีและวัฒนธรรมของ ชาวเบดูอินให้ปรากฏชัดเจนเป็นพิเศษในงานของตน

ด้านอารยธรรมอียิปต์ ทั้งลักษณะวิดิและ โสภาคได้เสนออารยธรรมอียิปต์โบราณในงาน เขียนของตน โดยเน้นถึงปิรามิดและการทำมัมมี่ แต่ลักษณะวิดินำอารยธรรมอียิปต์โบราณที่เคยมี อยู่จริงในประวัติศาสตร์ เช่น คน หรือสถานที่ มาใช้ในการดำเนินเรื่อง ให้มีความสมจริงตาม

จินตนาการที่เน้นด้านความบันเทิง ในขณะที่โสภาคนำเสนอข้อมูลทางวิชาการด้านอารยธรรม หรือประวัติศาสตร์ผ่านการบอกเล่าของตัวละครในนวนิยาย

นอกจากศึกษาการเสนาภาพของสังคมและวัฒนธรรมอาหรับในนวนิยายของนักเขียนทั้งสามแล้ว การศึกษายังครอบคลุมไปถึงเรื่อง การใช้ฉากในการวางโครงเรื่อง ซึ่งปรากฏผลว่า นักเขียนทั้งสามสร้างฉากอาหรับออกมาในสองลักษณะ กล่าวคือ การสร้างฉากในเชิงรูปธรรม เช่น การบรรยายถึงสภาพทางภูมิศาสตร์ ได้แก่ ทะเลทราย โอเอซิส และภัยธรรมชาติ ฯลฯ และฉากในเชิงนามธรรมอันได้แก่การบรรยายถึงวัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยม ความเชื่อ ที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของชาวอาหรับ โดยนักเขียนทั้งสามได้นำฉากอาหรับทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม มาใช้กับโครงเรื่องในนวนิยายของพวกเขาได้อย่างเหมาะสม เช่น ลักษณะวัดใช้ฉากเกี่ยวกับอารยธรรมอียิปต์ โบราณและความเชื่อเรื่องเทพเจ้า มาใช้ในโครงเรื่องการต่อสู้แย่งชิงอำนาจทางการเมือง โดยเสนอว่ามีผู้นำความเชื่อเรื่องเทพเจ้ามาใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างอำนาจของตน และโสภาคใช้ฉากที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ในการเสนอโครงเรื่องเกี่ยวกับความขัดแย้งของตัวละครกับสังคมอาหรับ ตลอดจนโครงเรื่องเกี่ยวกับความรัก เหล่านี้เป็นต้น หรือดังที่ประภัสสรใช้ฉากอาหรับกับโครงเรื่องการเมือง เพื่อแสดงให้เห็นความขัดแย้ง ความรุนแรงของบรรยากาศสังคมสลิมอาหรับที่มีศาสนาเป็นเครื่องกำหนดรูปแบบของสังคม

ในด้านทัศนะของนักเขียนทั้งสามที่มีต่ออาหรับ พบว่า ส่วนใหญ่นักเขียนทั้งสามเสนอว่า ลักษณะดินแดนในอาหรับนั้นมีความลึกลับแฝงเร้นอยู่ สภาพทางภูมิศาสตร์เป็นตัวแปรที่สำคัญต่อการดำเนินชีวิตของชาวอาหรับ เช่นการแต่งกาย หรือจารีตประเพณีบางอย่าง ส่วนลักษณะอุปนิสัยของชาวอาหรับนั้นเป็นผู้มีอารมณ์แรง และมีความทรหดอดทน อาหรับมีสภาพทางเศรษฐกิจที่มั่งคั่งร่ำรวย ความเจริญด้านการคมนาคมในประเทศนั้น เป็นผลมาจากการพัฒนาอุตสาหกรรมน้ำมัน สำหรับทัศนะต่อศาสนา โสภาคและประภัสสรมีทัศนะว่าศาสนาอิสลามมีอิทธิพล และมีบทบาทต่อชาวอาหรับตั้งแต่เกิดจนตาย ทัศนะเกี่ยวกับวัฒนธรรมและประเพณีของอาหรับ โสภาคมีทัศนะอย่างเด่นชัดว่า สถานภาพและบทบาทของสตรีอาหรับต้อยกว่าสตรีในภูมิภาคอื่น ๆ และได้แสดงทัศนะอีกด้วยว่า ความรักและการแต่งงานระหว่างชาวอาหรับกับชาวต่างชาติต่างศาสนามีปัญหาอุปสรรคมาก ในด้านความสัมพันธ์กับต่างประเทศ ประภัสสรมีทัศนะว่าอาหรับมักจะถูกกรูกรานจากมหาอำนาจอยู่เสมอ ๆ เหล่านี้เป็นต้น

จากการศึกษาและวิเคราะห์นวนิยายไทยที่ใช้ฉากต่างแดนในเชิงวรรณคดีเปรียบเทียบ โดยมุ่งศึกษาด้านการนำฉากอาหรับมาใช้ในนวนิยาย ผลการศึกษาพบว่า ภาพของสังคมและ

วัฒนธรรมอาหารที่ปรากฏในนวนิยายนั้น เป็นภาพที่มีอยู่จริงทั้งในประวัติศาสตร์และปัจจุบันของสังคมอาหาร ซึ่งข้อมูลที่นักเขียนนำมาใช้นั้น เป็นข้อมูลที่ให้ความรู้เชิงวิชาการด้วย โดยนำมาสอดแทรกไว้ในนวนิยายได้อย่างกลมกลืนและเหมาะสมเป็นอย่างมาก ดังนั้นจึงนำมาสรุปข้อสรุปที่ว่า การใช้ฉากดินแดนอาหารในนวนิยายของลักษณะวดี โสภาค สุวรรณ และประภัสสร เสวิกุล แสดงให้เห็นภาพของสังคมและวัฒนธรรมอาหาร ตลอดจนทัศนคติของนักเขียนทั้งสามที่มีต่ออาหารด้วย